

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
 Egy évre ..... 24 korona.
 Egy hónap ..... 2 korona.

VIDÉKEN:
 Egy évre ..... 28 korona.
 Egy hónap ..... 2 k. 40 l.

IRÁDÉSEK:
 4-utasos postai sor egyszer 30 fill.
 minden következőnél 16 fillér.

Nyitász sora 40 fillér

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyetemi
 vasutak palotájában.
 TELEFON-SZÁM: 122.

KIADÓHIVATAL:
 Aradi Nyomda Részvénytársaság.
 József főherceg-ut 22. sz.
 TELEFON-SZÁM: 121.

Arad, 1908.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
 STAUBER JÓZSEF.

Szombat augusztus 22.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezérólk: Üdvözlés.
- Küzdelen a huszárság ellen.
- Egyezmény a kormányok között.
- Változások a csanádi egyházmegyében.
- Hadjárat a bíróság ellen.
- Budapestre jön a király.
- Az áruló seb.
- A trónörökös titkos utja.
- Merénylő honvédtiszt.
- Aki más helyett bolond.
- Elhunyt aradi szabadsághős.
- Franciaország pénzügyminisztere Budapesten.
- Sikkasztó kékszakáll.
- Hamisító miniszteri hivatalnok.
- Izgalmas hajsz a Andrásy-téren.
- Színésznő vagyok Aradon.
- A legnagyobb vasúti karamból.
- Tarkaságok.
- Tárca: Tél. Irta: Fér Iván.

Üdvözlés.

Arad, augusztus 21.

Hadtestparancsnok ur, —

hogy úgy mondjuk: a katonasággal való megengesztelődés ideje az, amely excellenciád aradi látogatására esik. Kihűlt az az idő, a mikor minden nemzeti érzet, minden hiúság és minden vágy a kaszárnyák és az egyenruházat köré fonódott. Akkor kétségtelenül tapasztalható volt az az ellenszév, amelyet a legmagasabb katonai körök merev, elutasító magatartása miatt a hadsereggel, a velünk egy levegőt szívó katonákkal éreztettünk. Azóta új vágyak költöztek belénk és az események valaminek megértésére tanítottak. A nemzeti vágyakról lemondottak a fölöttünk állók, a nélkül, hogy

mi tehattünk volna róla, hogy mi akartunk volna; beláttuk tehát, hogy a velünk egyforma sorban levő katonák se tehetek arról, hogy Bécsben nem adtak magyar vezényszót.

Azonban tiszteljük azt a helyes objektívítást, amely a katonát a politikától való elzárkózásra utalja, — és nem is keresünk további kapcsolatot a politikával. A fentieket is azért említettük meg, hogy ezen üdvözlésünk jogcíme tisztán álljon. Amikor nem tartjuk helyesnek, hogy a katonaság a polgári társadalomtól különálló életet él, amikor a magunk részéről se találjuk indokoltnak, hogy a katonaság eseményeivel szemben közömbösek maradjunk, akkor egy oly magas, jelentős katonai állás viselőjét, mint a minő a hadtestparancsnok, első látogatása alkalmával az „adjon isten” szóra nemcsak érdemesnek kell itélni, hanem azt a magunk szempontjából is meg kell adnunk.

Nagy ur a hadtestparancsnok. A temesvári hadtesté különösen az. Kilenc vármegyére terjedő, a Hajduságtól az ország déli határáig húzódó terület katonai közigazgatása, védereje csomózik össze az ő kezében. Stratégia nézőpontjából különösen jelentős az ő állása azon a területen, a mely a nyugtalan, puskaporszagu Balkánnal szomszédos. A polgári közigazgatás a katonai kérdésekben vele érintkezik s hatáskör tekintetében bizonyára joggal lehetne őt a Délvidék hadügyminiszterének nevezni, ha ilyen rang egyáltalán képzelhető lenne. Az ilyen katona első látogatása jelentőségben felülemelkedik a kaszárnyák falain, — és ez az indoka, hadtestparancsnok ur, hogy a polgárságot

képviselő ujsághasábkokról üdvözlő szó köszönti.

Hanem a köszöntésbe belefogódzanak a várakozások is, amelyek működését illetik. Nem fogjuk, kegyelmes uram, a polgárság és a katonaság között való egyetértés szolamát emlegetni. Nemcsak azért, mert ez a banketfrázis, ez a pohárköszöntő-sujtás nagyon elavult, de azért is, mert az ugyse függ az ily jelszavak hangoztatásától. Egyetértés, rokonszenv, barátság, szerelet mindig egyénektől, egyéni hajlandóságoktól függ, s ezt nem zavarja a véletlen, hogy az egyik uniformist visel, a másik nem. Ha a képzelt hatalomtól megszédült, vérbő tisztek a dacos ifjabb polgárokkal afférekbe, botrányokba keverednek, azért a higgadt kapitány az objektív boltossal és hivatalnokkal a legjobb viszonyban élhet. Aztán lassan-lassan omlik is a kínai fal, a mely a két osztályt elválasztja: porlasztja a tiszteknek az az őszintesége, a melylyel nem igyekeznek a szegénységet az előkelőséggel takargatni, hanem beismerik, hogy ők ép olyan gondokban élnek, mint a szürke civil és hogy az ő „rangjuk” ép oly keserves, rosszul fizetett kenyérkereset, mint az egyenruhátlan tisztviselőké.

Egyebet, pozitívebb valamit várunk excellenciádtól. A hadtestparancsnok jóindulatától függnek azok a kérdések, a melyek megoldása, rendezése a polgári hatóságok vállaira sulyosodnak. A kaszárnya kérdések, a katonabeszállásolások és gyakorlóter-problemák ezek. Hogy ezek milyen nagy jelentőségűek, annak illusztrálására elég, ha rámutatunk a főfájás tüneteire, amelyet Aradnak a tüzér-

Tél.

Irta: Fér Iván.

A kórus elfújta az utolsó pár taktust és az össze-vissza népség kavarodva futott az öltözők felé. A nők jobbra, a férfiak balra. Az ügyelő becsapta a szövegkönyvet, eloltotta az asztala előtt a kis villanylámpát, bekiáltott az öltözőbe valami kis köszönésermát és lassu, vontatott lépésekkel ballagott ki a színpadról. Egy pár percig hangosak voltak még az öltözők és a színpad, aztán csendes lett minden a színház táján. A színészek a festéktől félig piros arccal siettek ki a keskeny színpadi bejárón, a nők utközből is erősen törülgették arcukon a piros nyomokat. A színházi tüszöltő eloltotta a színpadon a lámpákat és csoszogva ment ki ő maga is.

Omidd volt. Publikum alig járt már a hűvös nyári színházba s aml színésznép még itt maradt szórakoztatni a gyér nézőközönséget, csak azért volt itt, mert szerződése a szezon végéig tartotta, vagy pedig még nem volt télire engemantja. A társulat nagyobb része szétoszlott már. Ki vidékre ment, ki Pesten maradt valami kültelki színházban vagy orfeumban, a hová éppen a jóskerecsse vetette. Szívesen senkise ment. Ahogy megjött az ősz, érezték mind a közelgő nyomorúságot s a jövődől tél szer

nyl keserősége borsasztóan ráfeküdt a kedélyekre. Kétféle perspektíva nyitott előttük. Valami kis harmadrangu színház a fővárosban, ahol nem szívesen látják a nyári színlétkörből odacseppent színészeket és lebecsülik a nőket, ahol esernyi begyökeresedett tradíció szegzi ellenük fegyverét s ezer apró intrika marja ki a fészekből, ahová becsöppennek: ez az egyik. Még rosszabb volt talán a másik. A vidék. Kőborlás városról városra, rossz, harmadosztályu kupékban, zsörtölődő, veszekedő direktorral, szemenszedett társulattal, igénytelen, kőszá publikummal és sok, sok nyomorúsággal. Maradt volna harmadiknak: a „brettli”, — de valami groteszk, furcsa ambíció végszetes erővel tartotta vissza őket onnan. A súlyedés első, nagy stációjának tartották és csak egy párnak volt kedve bejutni erre az állomásra azért a falat kenyérért, ami onnan szakadt nékik.

Akk mostanában a nyári színpadot taposták még, csak az utóbbi kettő közül választhattak. A vidék, vagy a „brettli”. A fővárosi színházi moloch beszédte már a maga áldozatait. Szomorú választást előtt állottak mind és szomorúságban teltek el a haldokló szezon utolsó napjai.

A színház előtt ketten állottak. Egy leány, meg az öreg kómikus, aki egykedvűen csapkodta le egy fáról a sárga faleveleket. A leány kissé

soká bibelődött a keztüjével, az öreg mondani akart hát valamit.

— Tél szakad ránk nemsoára — mormogta az orra alatt s csapkodta tovább a hervadt faágat.

A leány készen volt a keztüjével:

— Az ám... Van szerződésed?

Az öreg őszébb huzta felöltőjét a nyakán, behuzta a fejét a nyaka közé s szomoruan mondta:

— Van az ördögnek... M nek is lenne? Hit jó színész vagyok én? Hiszen én csak kezdő vagyok még ezen a pályán.

A leány megérezte, hogy erre nem illik feleletet adni, mert csupa fájdalom az mit az öreg mondott. Neki is belemarkolt a lelkébe a színésztárgadlák legborzasztóbbja: a vénség látása s egy pillanatra hideg futott végig az egész testén.

— Elkísérsz, János?

— A fiu hol van?

A leány belékarolt s sietve vonszolta magával.

— Nem tudom. Harmadnapja nem látam. Mondják, hogy itt volt ma este, de felmászott a karsat legtetetejébe s onnan nézett engem.

— Bajlik előled?

— Biztosan. De nem tudom, miért. Bolond.

haszárnya okoz; — elég, ha elképzeljük, hogy nem nagyon sok idő múlva milyen nagyfontosságú ügye lesz a *várterület megváltása*, — és már nem is szükséges fölemlitenünk, milyen szívességet jelentett az, hogy a *katonai lovaglót* az autobuszok félszeréül átengedték. Mi csak a magunk ügyeire mutattunk rá és azokra, amelyek legközelebb állanak a mához, vagy a legjelentősebbek. De ilyen dolga mindenik városnak van a hetedik hadtest földjén és ezek gondozása, jóindulatú elintézése körül excellenciádnak végtelen hivatása kínálkozik.

Fontos ez a hivatás, mert a polgárság terheinek csökkentéséről, anyagi helyzetének javításáról van szó ezekben a kérdésekben. És mialatt a fegyveres béke föntartása a polgároknak óriási terhet hárít: bizonyára jogos az a vágy, az a kívánság, hogy amikor a katonai hatóságoknak módjukban van e teher viselését más oldalon könnyíteni, ezért némi kárpótlást nyújtani: ott erre az alkalmat ne mulaszták el.

Ezt reméljük az új hadtestparancsnoktól és ebben a föltevésben előlegezzük a rokonszenvünket a köszöntő szó mellé, amelyet Aradnak magas katonai vendégéhez, az állása iránt való tiszteletből intéztünk.

A külügyminiszter a királynál. Bécsből jelentik: Aehrenthal báró közös külügyminiszter legközelebb kihallgatáson jelenik meg O Felségénél, hogy a minapi közös miniszteri értekezlet eredményéről jelentést tegyen. Ez alkalommal a delegációk egybehívásának időpontjára vonatkozólag is végleges döntés fog történni.

Visszautasított császári meghívás. Londonból jelentik: A Daily Mail jelenti Newyorkból: Roosevelt elnök Vilmos császártól és az olasz királytól meghívást kapott a jövő évben tartandó vadászatra, az elnök azonban a meghívást nem fogadta el, mert érezte, hogy nem fogadhatja el a meghívást anélkül, hogy a közfigyelmet túlságosan magára ne irányítaná.

— Az öreg megállt egy percre s ránézett a leányra. Csodálatosan kék szemű voltak a leányok, amelyek itt a sötétben a fák között olyan zöldes színben játszottak, mint a macskák.

— Inkább te vagy a bolond kettőtök közt... Vagy talán mind a ketten.

— Miért mondd ezt?

A lépteiket meggyorsították s a homokos útról, a fák közül egyszeribe kiértek a köves kocsiútra. Kevesen jártak az utcákon. Egy zenés kávéházból rekedt énekeszó hallatszott ki s amint elhaladtak előtte, a félig nyitott ajtón keresztül meglátták egy sereg leányt: valamennyit a társulattól:

— Hogy mondd ezt? Másnak igazán nem mondanám meg. Téged szeretlek, mert hasonlítasz a feleségemhez, akit elzavartam és hasonlíthatnál a leányomhoz, ha volna. Hát neked megmondom.

Bejuttottak egy sötét mellékutca. Minden tizenöt lépésre egy pislogó gázlámpa égett s előretett három lépésre valami kis világosságot. A kómikus szeretle az a sötétséget, a leány félt tőle s szorosan befűzte karját a kómikus sába. Egy pár percig szóltak egymás mellett, akkor az én belékezdett az öreg.

Küzdelem a husdrágaság ellen.

A fogyasztók szervezkedése.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, augusztus 21.

A husdrágaság enyhítéséhez végre hozzá lát Arad város tanácsa is. Végre! Már nyár utóján vagyunk, a takarmány hiány miatt beállott árnyatlás hetek óta éreztette hatását az élőmunka bevásárlásánál. A szomszédos városokból egyre kárpók a buszárszállítás hírére s tegnap már a *maloti* mészárosok 64 fillérre mentek le a marhahus áránál.

Arad város tanácsa egész nyáron át tanulmányozott. Ebből ugyan van már néhány száz korona kiadás, de a husárakban csak annyi változás észlelhető, amennyit a sajtóban kifejezésre jutott sugódásra feleletül adtak a mészárosok. Olyan tessék-lássék formára engedtek néhány fillért azokból az árakból, amelyek még a tavalyi rendkívül magas élőállat árak mellett némileg érthetőek voltak.

A jövő héten akarja összehívni a polgármester az aradi mészárosokat, hogy megkérdezze tőlük, vajjon miért nem követik a szomszédos városok példáját s miért nem adják normális árakon a húst? Ezekre a kérdésekre olyan feleletet kap majd a polgármester — ezt jóstehetség nélkül is el lehet mondani, — melyből egy fillér haszna sem lesz a polgárságnak. Ezt a polgármester is tudja.

Ha már majd a mészárosoktól hivatalosan is hallotta, hogy Aradon a legolcsóbb a marhahus, akkor megmondja nekik, hogy ezek után a béke fölött alkudozó felek befejezték feladatukat, a városi tanács elkereszteltnek látja az időt, hogy a polgárság eme fontos éllelmiclkének olcsóbbá tételéről gondoskodjék.

Ekkor kerül sorra a nyári tanulmányozásoknak az alkalmazása. Megítjuk, hogy a polgármester két városi tisztviselői bizott meg annak kiderítésével, miként lehetne a közönséget olcsóbb hushoz juttatni.

A két tisztviselő eljárta a küldetésben. Voltak Budapesten, Debrecenben, Nagyváradon, Szolnokon és Hódmezővásárhelyen. Mindkettő egyértelműleg azt mondja, ma benyújtott be számolójában, hogy a *hatósági mészárszék* sehol sem várta be. Ezáltal nem lett olcsóbb a hus és roppant kockázatos vállalkozásnak bizonyult.

— Láttad a lányokat ott a kávéházban? — kérdezte, de be se várta a feleletet.

— Láttad... biztosan láttad... És azt akarom neked mondani mindenekelőtt, hogy ők az okos leányok és nem te vagy az. Akik ott ülnek most hajnalig a kávéházban lehetetlen hialok mellett lehetetlen emberekkel s a mindenki asszonyai; ők tessék jól élnék. És minden. Te nem is élsz tulajdonképpen s ugyanazt éred el, amit ők. Te lenn lakol a harmadik emeleten az édesanyáddal s tisztességes embereket keresel magad mellé barátokul, de azért mindenképp ezt mondja, amit róluk mond s ők maguk is azt hiszik, hogy nem vagy különb náluk. Egy percben pedig magad is rájössz arra, hogy nekik van igazuk.

A leány hallgatott. Olyan szomorú volt az üresen hagyott utca és olyan súlyos szavakat mondott a kómikus. Az öreg beszélt tovább.

— De nem is ezt akarom mondani... Azt akarom magyarázni, hogy te vagy bolond, nem az a fiú. Nézd, ide cigányok közé keveredett az ember. Te is az vagy, én is. Te, aki a mig fiatal leszel, kap ennivalót és én aki huszonhat esztendői kóborlás után valami zenés kávéházban fogok tányérozni nemsokára... Mondom: közénk keveredett. Itt rád talált. Te is megláttad őt. Szeretlek egymást. Mire vártok hát?

Egy mód van a mészárosok szklaszállárd ellentállásának megtörésére. Ezt a módot Hódmezővásárhely alkalmazta s ezt ajánlják tanulmányozók a polgármesternek, illetve a tanácsnak követésre méltó példának.

A mészárosokkal szemben nem a hatóságnak, hanem a *fogyasztó közönségnek* kell erőlyesen fellépnie. Hódmezővásárhelyen az összes tisztviselők: városi és állami alkalmazottak, tanárok, tanítónők, vasuti hivatalnokok, szolgák stb. stb. megalakították a *tisztviselők fogyasztási társulatát*. Nem szövetséget, nem üzleti egyesülést, hanem tagdíjnélküli, erkölcsi tömörülést alkottak.

Egyezsége léptek a tisztviselők egy mészárossal, aki egy igen méltányos *husárjegyzék* alapján három havi szerződésre lépett a tisztviselők fogyasztási társulatával, kötelezve magát arra, hogy minden nála vásárolónak a megszabott árban kifogástalan húst fog adni, hogy a három hónap alatt az *árakat fel nem emeli*. Viszont a társulat tagjai, akik semmi nemű tagdíjat nem fizetnek, *erkölcsi kötelezettséget vállaltak* arra nézve, hogy ezen *egyedüli mészárostól fogják szükségletüket beszerezni*, a mire az összes mészárosok 96 fillérre szállították le a marhahúst, valamint a többi husfajokat is olyan árra, a mint a szerződéses mészáros méri.

A tisztviselők és a hozzájuk csatlakozott közönség kitart a szerződéses mészárosnál s ez alig képes a folyton növekedő igényeket kielégíteni.

Egész Hódmezővásárhelyen ma a következő husárak vannak:

Marhahus	96 fillér.
Szopós borju	1 kor. 12 fillér.
Sertés hus	1 kor. 28 fillér.
Félhizott juh hus	80 fillér.
Zsir, szalonna, háj 1 kor.	32 fillér.

A szerződést három hónapra kötötték s ennek leteltével megújították.

Varjassy polgármesternek tetszik ez a módszer s ha a mészárosok nem hajlandók önmaguktól az árcsökkentésre akkor, a legrövidebb idő alatt már összehívja az Aradon lakó összes tisztviselőket s a vásárhelyi példára a polgárság önmaga fogja olcsóbbá tenni a husárakat.

A polgármester intézkedni fog az iránt is, hogy az érdekelte városok, megegyezés útján

A száraz járdán erősen kopogtak a lépcsők. Siettek. Fázta mind a ketten.

— Semmire se várjatok. Ne győtdörjétek egymást. A mi szerelmek nem tűrnek halasztást. Azt a parányi becsületes tüst, a mit néha megtalálunk magunkban, nem szabad odaadnunk idegeneknek. Ez a fiú a mi emberünk. Ha vársz, ha várlok, elkövetkezik a perc s jön valaki más mind a kettőtök számára. Neked valaki, a kinek odaadod magadat, mert drága ékekkel jön feléd, neki, — mert talán hasonlít a kék szemű hozzád. S hiába sirtok vissza jobb időket mind a ketten: téli lesz. Hideg, fagyos tél és sehol sem akadtok tüzekre, a hol melegedhetnétek. Te lány vagy. Ezer hibával tele, amit én is, más is, mind itt a cigányok neveitek beléd. De azért most állj te az ő útjába. Ne engadd el ha egyszer megláttad, mert a mi szerelmek nem tűrnek halasztást...

A leány didergett. Olyan erősen szorította a kómikus karját, hogy az allg bírta megmozdítani. Az arca tüstes volt, de belül rettenetes hideg járta át s a fogai összevereődtek.

— Tél lesz — mondta az öregnek s meggyorsította a lépteit.

minden hó elsején megküldjék egymásnak a saját piacuk árjegyzékét s így a sajtónak alkalma lesz a nyilvánosság ellenőrzésére bizoni az árhullámzásokat is.

EGYEZMÉNY a kormányok között.

Életbelép a szerb kereskedelmi szerződés.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —
Arad, augusztus 21.

A szerb kereskedelmi szerződés életbelépésének határideje körül a két kormány még most sem tudott megállapodásra jutni. A nehézségeket az osztrák agrárius körök magatartásaidézi elő s az agráriusok véleménye az osztrák parlament erőviszonyait tekintve okvetlenül kell, hogy figyelembe vétessék. Ezzel szemben a kereskedelmi és iparos világ határozottan kívánja a szerződés mielőbbi életbeléptetését.

A „Neue Freie Presse” értesülése szerint a magyar kormány a monarchia politikájára való tekintettel a külügyminiszter kívánságához csatlakozik és a maga részéről nem mond ellent annak, hogy a szerb kereskedelmi szerződés nyomában életbe lépjen. A magyar kormány mégis azt az engedményt tette, hogy lehetővé tette az osztrák kormány számára, hogy a parlamenti agrárius pártokkal megállapodásra juthasson a szerb kereskedelmi szerződést illetőleg. Nyilvánvalóan ez az igazi oka annak a sajtóságos dolognak, hogy senki sem tudja a szerb kereskedelmi szerződés hatálybalépésének pontos terminusát. Ez az időpont épen az osztrák miniszteriumok az agráriusokkal való meggyezéséidő függ és csak akkor kerül nyilvánosságra, ha az agráriusokat megnyerték és ha az osztrák kormánynak kereskedelem-politikai téren nem kell többé félnie az a párt akarata ellenére tett lépésidő. Akkor hajlandó lesz a felhatalmasági törvényt alkalmazni és akkor előreláthatólag az osztrák kormány ismét érintkezésbe lép a magyar kormánnyal, hogy a további módosításokra nézve megállapodják.

A helyzet súlypontja tehát az agrárpolitikán nyugszik, egy oly párt akarátán, amely politikailag sokkal hatalmasabb, mint az egész ipar, amelyből pedig az állam különösen az adózás miatt elsősorban él. Ez sajtóságtól állapott, annyival inkább, mert nem csupán az ipar, hanem a monarchia külpolitikája is az agráriusok támogatásától függ. Remélhetőleg ezt sikerülni fog eszittel megnyerni, de jellemző a helyzetre az a számos rendkívüli nehézség, amelylyel a mai rendszernek folyton küzdenie kell.

Bécsből jelentik: A bécsi kereskedelmi és iparkamara példáját tegnap a brünni kamara is követte és tekintettel azon nagy károokra, amelyek az egész osztrák ipart, de különösen a brünni textilgyárakat éri, ha a szerb kereskedelmi szerződésnek életbeléptetését tovább halasztják, sürgős beadványban fordult a kormányhoz, amelyben a szerb kereskedelmi szerződés azonnali életbeléptetését a leghatározottabban kívánja.

Tegnap és ma az iparosvilágból egyre érkeznek kérdések a kereskedelmi miniszteriumba, hogy mikor léptetik életbe a szerb szerződést? A válasz az volt, hogy a szerződés „kellő időben” fog életbe lépni, de határozott terminust nem mondtak. Híre járt, hogy a szerződést mégis csak szeptember elsején léptetik életbe. Ezt a hírt két körülménnyel in-

dokolták. Először is kinevezte a magyar kormány az állategészségügyi megbízottakat és ezek a legközelebbi napokban elutaznak rendeltetési helyükre. Továbbá megderített, hogy egy ruhakészítő cég bejelentette, hogy határaktárait kénytelen feloznattatni, ha a szerződés szeptember elsején nem lép életbe. Azt felelték neki, hogy várjon a felosztással.

Ha a szerződés életbe lép, rendeltetésre van szükség, mely megállapítja, hogy az életbeléptetés a magyar kormánnyal egyetértéssel történt és hogy az életbe lépés felhatalmasítás 1908. december 31-ig marad érvényben. Eszenkívül meg kell állapítani az állategészségügyi végruhajzási módosításokat.

A magyar miniszterelnök eleve hozzájárult, hogy az osztrák miniszterelnökkel saját tetszése és belátása szerint járjon el.

Simir szerb követ a külügyminisztériumban tudatolta az osztrák kormány szándékát, de szintén nem kapott határozott választ.

Változások a csanádi egyházmegyében.

Uj aradmegyei lelkészek.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —
Arad, augusztus 21.

Csernoch János dr. csanádi megyés püspök egyházmegyéjében a következő személyi változásokat eszközölte:

Adminisztrátori minőségben kinevezte: Kovács Sándor dr. teológiai tanár, szentszöki ülnököt Apátfalvára, Zabjár József sstárosovai esperesplébánost Németszentpéterre, Brevis Vilmos kistaludai plébánost Grabácsra, Kadák Pál ideiglenes plébánoshelyettesét Sitarcevára, Orbán György grabáci ideiglenes plébánoshelyettesét Kisfaludra és Wegling János Temesvári-erzsébetvárosi hitoktatót ideiglenes helyettes plébánosi minőségben Nagygárra. Koadjutori minőségben kinevezte: Kreuter János szenthuberi káplánt Daruvárra, Simonich Miksa pankotai káplánt Károlyfalvára, Balázs Mózes gyoroki káplánt Nagylakra; továbbá a következő káplánokat diszponálta: Nikolényi István ujmiszt Buzsátfüldőre, Prokop Sándor Vildgosra, Gyenes Györgyöt Lovrinba, Ökrös Lászlót Szenthuberre, Bozsky Mihályt Pankotára, Herdt Józsefet Aninára, Glázi Miklóst Gyorokra; továbbá: Pász Józsefet Buzsátfüldőről és Márki Ferencet Vildgosról Nagyszentmiklósrá, Jakab Gyulát Szőreghről Németszemlére Faragó Mihályt Németszemlérről Szőreghre, Bán József daruvári koadjutort Kistalatosra, Ifjabb Schütz Miklós németemelei helyettesplébánost Ujszentannára, Hummel Vilmost Ujszentannáról Németszemnyára és Fábrián Dénest Anináról Temesvári-Gyárvárosba.

A püspök ezeken kívül a következő áthelyezéseket eszközölte: Kuhn Ferenc károlyfalvával koadjutort Németszemlére, idősebb Schütz Miklós wolfsbergi ideiglenes helyettesplébánost Ssanádra és Imhoff János csanádi helyettes plébánost Wolfsbergre, azonkívül a weidenthal hívek lelki ellátásának vezetésével Bossányi Dános aranytisztaság áldozárt bista meg.

A püspök Boró József papnevelői tanulmányi felügyelő; és helyettes tanári tanulmányi felügyelői tisztjéidő felmentette és teológiai rendes tanárrá, Meiser János dr. Temesvári gyárvárosi káplánt papnevelői tanulmányi felügyelővé és helyettes tanárrá, Kovács István nagyszentmiklósi káplánt pedig a Szent Imre-füveveldebe tanulmányi felügyelővé, egyúttal székesegyházi praebendátussá nevezte ki.

Hadjárat a bíróság ellen.

Miért tartóztatták le a zágrábi hírlapírókat?

„Replika” a „Fináléra”.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —
Arad, augusztus 21.

Ma már hivatalosan is megokolják a két előkelő zágrábi napilap szerkesztőinek letartóztatását. A hírlapírók a vizsgálóbírókat politikai eszközöknek tüntették fel s eljárásukat szemfényvesztésnek mondták lapjaikban. A politikai bűnpörben a vizsgálat még mindig a legnagyobb erélylyel folyik s napról napra szaporodik a letartóztatottak száma.

Ma érkezett híreink a következők:

Zágrádból jelentik: A Pokret és az Obzor szerkesztőinek letartóztatása okáról elterjedt elmentmondó hírsztorok ellenében a Magyar Távirati Irodát illetékes helyen a következők: A letartóztatás a büntetőtörvény 300. §-a alapján a két lapban a hó 17-én „Hogyan gyártják a hazaárulást” címmel megjelent cikkek miatt lázítás vétsége miatt történt. Ebben a cikkben Kossutics és Stojanovic vizsgálóbírókat a Starcevic-párt fanatikus uszályhordoróként állítják oda és a két bíró által a kostajnici nagyszerb propaganda ügyében vezetett vizsgálatot a népet anarkizásra izgató durva jogi humbugnak bélyegzik. A koalíciós sajtó részéről a bíróságok elintézt botrányos hadjáratot politikai körben a leghatározottabban elítélik.

Zágrádból jelentik: Eddig meg nem erősített hírek szerint Zágrábban ma ismét két letartóztatás történt, de még meg nem állapították, kik a letartóztatott személyek. A zágrábi ügyészség fogházába ma a hűtlenségi pörökben négy egyént szállítottak be, köztük Kostajnicából és kétöt Petruzia környékéről.

Kossutics vizsgálóbíró ma ismét Kostajnicába szállt ki. A szerdán letartóztatott újságírók védelmét Hoffer dr. vállalta el, aki az ügyészséggel folytatott megbeszélésében Grekovic és Tomits azon becsületesszávi nyilatkozatát adta, hogy a nevezettek az összes körökkel semmiféle összeköttetésben nem állnak. Szabadlábra helyezésük a mai nap folyamán valószínűleg el lesz rendezve.

Zágrádból jelentik: A nagyszerb propaganda ügyében tegnap három újabb letartóztatás történt. Cirkvenicában ugyanis letartóztaták Oblakovics Damacie tanitót, Corics községi előjárót és Kacar községi jegyzőt és pénztárosot, kiket azonnal vádolnak, hogy a nagyszerb propaganda érdekében való szi ációban tevékeny részt vettek.

Zágrádból jelentik: Naszticsnak a „Finále” című szenzációs röpiratára nem kevésbé szenzációs válasz és cáfolat készült. A cáfoló röpirat „Replika” címmel szeptember hó folyamán, még a delegáció összeülése előtt magyar, horvát, szerb és német nyelven fog megjelenni. A válasz meglepő leleplezéseket fog tartalmazni Nasztics jelleméről és szerepléséről, de meg fogja világítani ama tényezők céljait és törekvéseit is, akik Nasztics eljárását sugalmazták. A „Replika” szerzői, a politikában szereplő államférfiak leleplezéseiket bizonyítékokkal is fogják támogatni és azt remélik, hogy a röpirat a monarchia Balkán-politikája szempontjából is fontos nagyszerb propagandát egészen más világításba fogja helyezni.

Sikkasztó kékszakkal.

Az Ipolyvölgyi vasúti vállalkozókat a megsérült pénztáros is megkárosította. Mózser fényűző életet élt, hat leánynak ígért házasságot, mérnöknek adta ki magát. A rendőrség megállapította, hogy többszörösen büntetett egyén. Megszökött Verőcéről.

Megszökött a betegágyból.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, augusztus 21.

Még erősen folyik a nyomozás annak a vakmerő rablómerényletnek ügyében, a melyet egy vasutépítő társaság több munkása követett el a vállalat pénztárát szállító tisztviselői ellen, amikor most újabb meglepő fordulat állott be. Ez a fordulat nem áll ugyan a merénylettel szoros összefüggésben és nem annak ad új irányt. Az történt, hogy a vállalat főpénztárosa, Mózser Antal, akit a merénylet alkalmával a támadók súlyosan megsebesítettek, betegen eltűnt. Szökése összefüggésben áll a vállalatnál megejtett vizsgálattal, amely több szabálytalanságnak és sikkasztásnak vezetett nyomára s ezek miatt Mózsert el is bocsátották a társaság kötelékéből.

A titokzatos eltűnéseiről verőcei jelentések alapján a következőkben számolunk be:

A verőcei rablómerénylet egyik áldozata, Mózser Antal, a vasutvállalat főpénztárosa, aki a merénylet következtében megsebesülve, bepólyázott fejjel és felkötött karral járt, hirtelen eltűnt a kórházból. Mózsert a merénylet óta menyasszonya, Kuncs Júlia lakásán ápolták. Az eltűnés óriási feltűnést keltett.

A vasutvállalat iródájában a kérdezősködésekre azt mondták, hogy Mózser, mint a vállalat pénztárosa nagyon sok pénzt kezelt és bizalmi állást töltött be. Betegségét a vállalat arra használta, hogy vizsgálatot tartott a számadásokban és az meglepő tapasztalatra vezetett. Kiderült, hogy Mózser súlyos szabálytalanságokat követett el és a vállalatot tekintélyes összegekkel megkárosította. A rovacsolás után tegnap felkereste Mózsert a vállalat egyik főtisztviselője és közölte vele, hogy a vállalatnál elbocsátották. Mózser ezt tudomásul vette és felhasználva a számára biztosított szabad időt még az éjjel eltűnt, anélkül, hogy szándékáról említést tett volna menyasszonyának, vagy a többi hűbelleknek, akik reggel úrasson találták szobáját.

A vasutvállalat vezetője fél az újabb botránytól és gondosan titkol minden részletet. A vállalat vezetősége csupán ennyit mondott:

— Mózsert elbocsátottuk és úgy halljuk, hogy ma reggel elutasított Verőcéről. Az elbocsátás oka a vállalat belső ügye, amelyről nem kívánjuk, hogy bármi is nyilvánosságra kerüljön. Lépéseket nem teszünk Mózser ellen.

Az összeg, amelyet a rovacsolásnál nem tudtak megtalálni, állítólag nem nagy, de a rablómerénylet óta elhírdült a viszony Mózser és a vállalat között, mert a merénylet után nagyon feltűnt a vállalatnak, hogy a kocsirol elkabolt pénzeszsákba tette Mózser a papírpénzt is, holott az a szokás, hogy az ezüstpénzt szállítják zsákokban, a papírt pedig tárcában helyezik el, amelyet zsebre tesznek. Most, a vizsgálatnál újabb gyanu merült fel, hogy talán ezáltal is rendszeresen szállították a pénzt és

tényleg Mózsernél maradtak a papírpénzek. Ezt a gyanút azonban csupán az a körülmény támasztja, hogy az eddig elfogott merénylőkönél papírpénzt nem találtak.

Mózser kezdettől fogva mérnöknek adta ki magát, noha csak egyszerű irnok volt és semmiféle technikai készséggel nem bírt. Na gyon élénk társadalmi életet élt Verőcén, ahol asszonyoknak és leányoknak egyaránt udvarolt. Mózsernek rövid idő alatt hat menyasszonya volt, de a jegyesség mindannyiszor csak rövid ideig tartott. Legutolsó menyasszonya és szülei természetesen mit sem tudtak Mózser előbbi életéről. A menyasszony anyja jómodu előkelő hivatalnok az államvasutak igazgatóságánál. Mózserrel állítólag az is kiderült, hogy régóta nős ember, ezelőtt nyolc évvel házasodott meg Németországban és több gyermek anyja. Eő élete egyébként is viharos. Mielőtt a vasutépítő társasághoz került, a rendőrség adatai szerint két ízben büntetve volt. Az első alkalommal egy lopásért másfél évi börtönre, másodszer azután több nagyobb lopásért három évi fegyházra ítélték.

Merénylő honvédtiszt.

Megsebesítette a menyasszonyát.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Arad, augusztus 21.

Tegnap estfelé, mint fővárosi tudósítónk jelenti, az új Szent János kórházba összeszurkálva hozták be egy fiatal leányt s egy férfit. A Hűvösvölgyből omnibuszon szállították be őket. A leány Wohalowszky Irma 17 éves óvónő, a férfi Paulik Géza nyugalmazott honvédhadnagy. Paulik Géza unokatestvére és vőlegénye volt a leálynak. Megvált a katonaságtól, foglalkozás, kereset híján volt s egy ideig menyasszonya hozzátartozói látták el őt kölcsönpénzekkel. Később azonban, mikor látták, hogy Paulik állástalansága túlságosan soká tart, felbomlott a jegyes viszony s Pauliknak visszaküldték a jeggyűrűjét. Ebbe a volt hadnagy nem tudott belenyugodni s válaszul fenyegető tartalmu levelet küldött volt menyasszonyának.

Tegnap délután Wohalowszky Irma édesanyjával, Linék Ferenc államvasuti tisztviselő nejével és annak nővérével, özvegy Rainisch Jóssefnével a Hűvösvölgybe rándult. A Mária-Ramete felé vezető úton egyszerre előbukkan Paulik Géza.

— Még egyszer megakarom csókolni — szól a leányhoz s ezzel a társasághoz csatlakozott. A nők azonban nem akartak vele menni és nagynehezen el is küldték őt. Nemsokára ismét előbük toppant és nyitott aszékásával a leálynak rohant és azt össze-vissza szurkálta. Őt szurást ejtett a leányon gyors egymásutánban, hármat a hátán, egyet a bokaiban, egy szurás pedig a hasáján érte a leányt. Azután az örültnek látszó, elkezereedett ember önmaga szurta néhányszor a kést, a szíve tájékán. Később, mikor a kórházban megához tért és kihallgatták őt, azt mondta:

— A késszurások után még nem éretem semmit, — vallotta — elfottem tehát az ollómat s azt döftem a melembe. Ezután elvesztettem az eszméletemet.

Most mindkét sebesültet az új Szent János-kórházban ápójk, állapotuk nagyon súlyos. A rendőrség Paulik Géza ellen súlyos testi sértés miatt megindította az eljárást.

Hamisító miniszteri hivatalnok.

Aki Wekerle nevében utalványoz.

Lóverseny és szerelem.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, augusztus 21.

Ismét bűnre csábított egy szép jövő előtt áló fiatalembert két átkos szenvedély: a lóverseny és a szerelem. Halász Dezső miniszterelnökségi tisztviselő, hogy e két költséges kedvtelésének áldozhasson, a miniszterelnök és egy osztályfőnök nevére utalványokat hamisított és ezek alapján az állampénztárból több ízben, összesen mintegy huszezer koronát vett fel. A pénzt részint egy orfeumhölgygyel mulatta el, részint a lóversenyen hagyta.

A rossz utra tévedt hivatalnok bűnös manipulációiról és letartóztatásáról budapesti tudósítónk a következőket jelenti:

A fővárosi rendőrség letartóztatta Halász Dezső miniszterelnökségi díjnokot, aki Wekerle Sándor miniszterelnök és Gugolák Károly osztályfőnök nevére hamisított okmányokkal az állampénztárból nyolc nappal ezelőtt 8800 korona pénzt vett fel és azt a lóversenyen elvesztette. A följelentést a főkapitányságon Wekerle Sándor miniszterelnök személyesen tette meg. Halász igen előkelő családból származik és legközelebb irodatisztá neveztek volna ki. A sikkasztást tegnap délután fedezték fel. Halászt akkor tartóztatták le, amikor a lóversenyterrről eltávozott. Beismerte az okmányhamisítást és sikkasztást.

A sikkasztásának úgy jöttek nyomára, hogy a központi állampénztár által vezetett miniszterelnökségi lapok könyvelését most vizsgálják át. A munka fáradságos volt a nagy restancia miatt, mert mindig csak pár nappal később kerül sor az utalványozott összegeknek a pénztári lapokról a főkönyvbe vezetésére. A vizsgálat során a májusi lapok egyikén egy nyolcezer koronás tételre akadtak, amely arról szólt, hogy a miniszterelnök az utalvány lapon Zala György szobrásznak a központi állampénztárral nyolcezer koronát fizettetett ki. Ezt a tételt gyanusnak találták, mert nem voltak mellette a szokásos mellékletek. Az irat száma alapján felhozták a rá vonatkozó aktákat, de kiderült, hogy az illető számu akta egészen más ügyre vonatkozik.

Ugyanezt konstatálták egy másik tételnél is, amely arról szólt, hogy fizessenek ki nyolcezer koronát egy építésznek. Felhozták ennek az utalvány számának megfelelő aktákat is, amelyek semmiféle összefüggésben nem voltak az utalványom jelzett ügygyel, a számokat Halász egészen vaktában írta rájuk. Ekkor megállapították, hogy Halász, aki 1906-ban került a miniszterelnökségre, röviddel hivatalba lépése után már elkövette az első nyolcszáz koronás utalványhamisítást és amikor ez sikerült s nem jöttek rá, akkor Zala György nevére hamisított utalványt, tudva, hogy Zala a milleniumi emlékmű építésére több ízben kapott pénzt a miniszterelnökségtől. Az utalvány nyolcezer koronáról szól és ezt az összeget sikerült is felvennie.

Annak oka, hogy a hamisításokat eddig nem fedezték fel, az, hogy eddig valahányszor elvitték a számadásokat a

minisztereinökségre, *Halász a hamis aktákat mindannyiszor elsikkasztotta*, mert a posta az ő kezén ment keresztül.

A rendőrségen a letartóztatott Halász megmozgatásakor mindegyike két korona nyolevan fillért találtak nála, a többi a löversenyen vesztette el, azonkívül igen sokat költött egy *Mahler Anna* nevű orfeum-hölgyre, aki a Fővárosi Orfeumban táncolt s onnét a bécsi Ronacher-mulatóhoz szerződött. Halász két ízben felkereste a táncosnőt Bécsben és legutóbb kétezer koronát mulatott el vele. A leány most Párisban van s elutazása alkalmával Halász ezer korona utiköltséget adott neki. A budapesti rendőrség táviratozott Párisba, hogy az orfeum-hölgyet, aki jelenleg az Olympia-mulatóban táncol, tartóztassák le.

Az áruló seb.

Vallott a rétsági merénylet negyedik tettese.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 21.

Lapunk legutóbbi számában már röviden megemlékeztünk arról, hogy a *vác-rétsági rablógyilkosság* negyedik tettesét is elfogták.

A Teschenben letartóztatott három merénylőnek vallomása igaznak bizonyult, mert negyedik cinkosuk nem a tescheni vasutállomásról menekült el, mint azt annak idején a tescheni rendőrség jelentette.

A rablógyilkosságban résztvett *Seres* elmondotta a csendőröknek a merénylet megtervezését s megtalálták azt a tízezer koronát is, melyet a rabló a tett elkövetése után kapott a zsákmányból.

A negyedik tettes elfogatásáról a következőket jelenti szabadkai tudósítónk:

Tegnapelőtt délután megjelent *Palánkán Hirsch dr. orvos* előtt *Seres Péter* és arról panaszkodott, hogy napok óta heves láza van. Az orvos megvizsgálta és konstataálta, hogy *Seres* ballábán hatalmas lőseb van. Minthogy *Seres* ennek eredetéről nem tudott felvilágosítást adni, az orvos a szolgabíróságra küldött, honnét egy csendőrt küldtek ki, akinek hosszas vallatás után *Seres* bevallotta, hogy *résztvett a vac-rétsági rablómerényletben és ott kapta a sebet.*

Azután elmondotta, hogy aug. 2-án a *vác-rétsági országúton* több társával együtt megtámadta *Grün Ákos* és *Moser* vállalkozók kocsját és a vállalkozókat leütve, tőlük 40,000 koronát elraboltak. A rablásnál neki az a szerep jutott, hogy *ő ugrott a lovak elé*. Dulakodás közben a kocsis *rálőtt és ettől a sebtől* volt láza. *Seres* még elmondotta azt is, hogy neki 10,000 korona jutott a rablott pénzből és ezt a pénzt az *óbecsei határban ásta el.*

Seres nem dolgozott az Ipoly völgyi h. é. vasutnál, hanem *Palánkán*, hol mint verekedő embert ismerik. Sokáig járt munkanélküli. Július végén meglátogatta *Seres* *Marovics Nákó* régi cimborája, ki elmondta neki, hogy most *kitűnő alkalom volna pénzt szerezni*, menjen vele *Rétságra*. *Seres* el is ment és ott írték ki a tervet *Orlics György*, *Orlics Mihály* és *Marovics*csal együtt. A merénylet elkövetése után a két *Orlics* és *Marovics* külföld felé menekült a rablott pénzzel, *Seres* pedig *Palánkára* ment.

*Seres*nek a már gennyedésbe menő sebet bekötötték és *blinicsbe* verve *Óbecsére* szállt

tották, hol megmutatta, hova rejtette el a pénzt. A 10,000 koronát kevés hiánnyal megtalálták. Az elfogott rablót lefényképezték és felküldték a pestvidéki ügyészségre.

TARKASÁGOK.

(*A magántulajdon megosztása.*) Tudvalévő, hogy a román nemzetiségi párt nagy harcot akar indítani az általános választól jogért és hajlandó ezt a hadjáratot a szociáldemokrata párttal közösen végigküzdeni. *Suciu János* aradi román képviselő, ügyvéd és háztulajdonos — mint megírtuk — a napokban tartotta beszámoló beszédét Mielőtt elutazott volna, egy aradi újságíró fölkereste a lakásán, hogy megtudakolja, miket fog tartalmazni a beszámoló beszéde? *Suciu* otthon nagy munkában volt: éppen akkor fotografálta le a házat sajátkezűleg. A politikai beszélgetés után az újságíró megkérdezte a képviselőt:

— Miért fényképezi le a házat képviselő ur?

— Tudja barátom — mondta *Suciu* — a beszámoló beszédemben arról is szólok, hogy egyelőre fogunk a szociálistákkal, azok pedig a magántulajdon megosztásának a hível. Én ennek az elvnek meg akarok felelni: ami az enyém, azt megosztom a választókkal.

— Es ezért van szükség a háza lefotografálására?

— Persze. Hogy a magántulajdon megosztására vonatkozó elvnek eleget tegyek, hát a választóimnak adom a házamat — *fotografálásban.*

(*Az írás: művészet.*) Az Aradiól jó messze fekvő *Kerülő*s községből begyalogolt ma egy telepes magyar a városba és fölballagott a királyi ügyészségre.

— Panaszt akarok tenni egy ügyvéd ellen, hogy elsikkasztotta a pénzeszkömet — mondta.

Amikor a magyar, akit *Kis István*nak hívnak, előadta a panaszát és az egyik hivatalnok jegyzőkönyvbe vette, felszolitották, hogy írja alá a jegyzőkönyvet.

— A nevemet írjam oda? — kérdezte *Kis István*.

— Azt.

— Nagy „K”-val írjam, vagy kicsivel?

— Ahogy kend akarja.

Kis István neki feküdt és egy félóra múlva készen volt a szarkalábos aláírás.

— Ne haragudjon a tekintetes ur — mondta a hivatalnoknak, — hogy kis „k”-val írtam, de gyalog gyöttem *Kerülő*séről, hát *nagyon elfáradtam.*

(*Az ezredes szíve.*) A napokban rövid ideig Aradon tartózkodott egy közeli városban állomásozó ezred parancsnoka. Az ezredes egy reggel elment a *Simay*-féle gőzfürdőbe.

Ott találkozott egy aradi hadnagygyal, akit már régebbi ideje közelebről ismert. A hadnagy meglepetve látta, hogy az öreg katonatiszt mellén hatalmas vágás forradás van a vállától a csípőjéig. A fiatal hadnagy kíváncsian tudakolta:

— Párbanban kapta a sebet ezredes ur?

— Igen, fiam, — felelt az ősz katonatiszt.

— Mély seb volt?

— Mély.

— Talán a szívburokát is megsértette az ezredes urnak?

— Nem sértette meg, — szólt az ezredes mosolyogva és a vágást nézte, a mely testének jobb oldalán húzódik végig.

— Hogy lehet az, — okoskodott a kis hadnagy, — hogy a vágás olyan mély volt és mégse sérült meg a szívburok?

— Azért, fiam — felelte az ezredes — mert az én szívem mindig a helyén szokott lenni. Tudnillik mindig — a bal oldalon.

A trónörökös titkos utja.

Nagy-gyakorlatok előtt.

Frank hadtestparancsnok Aradon.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 21.

Ugyancsak mozgalmas élet uralkodik néhány hét óta az aradi helyőrségben. Az összpontosított 33. gyalogezred, a 7. és 12. huszárezredek, továbbá a 7. lovas tüzérezred tartották itt gyakorlataikat, melyek a tulajdonképeni nyári nagy-gyakorlatok bevezetői voltak. E nagy-gyakorlatokra hétfőn indulnak el a csapatok Aradról és augusztus 30-ig *Ternova*, *Magyarád* és *Agris* környékén dandár, gyakorlatokon, szeptember 3-tól 9-ig *Ujfalu* és környékén hadosztálygyakorlatokon, végül szeptember 10-től három napon keresztül a zárógyakorlatokon vesznek részt.

A 17. gyaloghadosztálynak — melyhez az aradi harminchármasok tartoznak — idei hadgyakorlatai tullepnek a hasonló gyakorlatok keretén. *Temeskubinnál* a hadosztály a dunai flottillának három motorjával kombinálva tart nagyobb szerű harcászati gyakorlatot, szemben *Szemendriával*, *Szerbianak* e kiváló taktikai jelentőségű pontjával. Érdekes erre vonatkozólag az a hír, ami katonai körökben most elterjedt. Azt beszélnek, hogy a múlt héten *Ferenc Ferdinánd trónörökös* több vezérkari tiszt kíséretében a legnagyobb titokban végig utazott az *Aldunán* és megsemmisítette a temesvári hadtest gyakorlatainak helyét. Azzal magyarázzák ezt, hogy a temesvári hadtest az idén mint egy kiegészítő része működik majd annak a két nagy haderőnek, melyek Dunántul a király jelenlétében tartják meg harcászati gyakorlataikat.

E nagy-gyakorlatokat megelőzőleg most igen mozgalmas Aradon a katonai élet. Tegnap este érkezett meg Aradra *Frank Liboriusz*, az új temesvári hadtestparancsnok, kinek legelső aradi látogatása ez a mostani. A hadtestparancsnokot *Arendt Lajos* vezérőrnagy fogadta az állomáson, ahol mintegy negyedórán át tanácskoztak a hadtestparancsnok aradi tartózkodása alatt lefolyó katonai gyakorlatokról. A hadtestparancsnokot utjában *Mélyon* vezérkari őrnagy és *Pauc* százados kíséerte.

A ma délelőtti harcászati gyakorlatokat a zádorlaki gyakorló téren tartották meg. *Frank Liboriusz* nagy érdeklődéssel nézte végig a gyakorlatokat, melyek eredménye felett legnagyobb meglepedését fejezte ki. A gyakorlatok után délben egy óraker a várbeli tiszt étkezőben ebéd volt a hadtestparancsnok tiszteletére. Délután megtekintette a várat, a katonai fegyházat, a legénység lakásait, este pedig a helyőrség tisztikarával a Fehér Kereszt szálloda télikertjében vacsorázott. Holnap az Arad környékén összpontosított hetedik lovasdandár gyakorlatait szemléli meg. A 33. gyalogezred augusztus 24-én megy el Aradról s a hónap végéig *Világos* környékén részt vesz a dandár- és hadosztálygyakorlatokon. Itt említjük meg, hogy az itt állomásozó honvéd zászlóalj 19-én távozott Aradról az ezredgyakorlatokra.

Itt említjük fel még, hogy tegnap Aradon tartózkodott *Gaudernák Ferenc* tá-

borszernagy, nagyszabeni hadiestparancsnok, aki azelőtt a Hadik-huszároknak volt Aradon ezredesük. Több családnál tett látogatást, volt a várban is, este pedig elutazott Aradról.

Elhunyt aradi szabadsághős.

Schenovitz honvéd báró alezre-des halála.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 21.

Nevezetes halottja van Arad városának és a magyar hazának. A legmagasabb rangú aradi negyvennyolcas honvéd, a magyar szabadságharc egyik igen vitéz katonája, az osztrák hadseregből a „lázádo” honvédséghez pártolt főhadnagy, kiből rövid idő alatt alezre-des, majd az aradi várban hét esztendőn át sinylődött rabja lett: *Schenovitz Frigyes* báró tegnap reggel Aradon kilencvenegy éves korában elhunyt. Aki látta a szerény, utóbbi években teljesen félrevonult, csendes életet élő aggastyánt, az alig tudta elképzelni azt a viharos, küzdelmes sorsot, melyet ő a legnehezebb évtizedekben átélt. Egy fényes perspektívájú katonai pályát hagyott ott a bajor szülőktől származott osztrák főhadnagy, hogy soraiba álljon a hazáért küzdő magyar honvédeknek. A szabadságharc alkonyán reményvesztetten menekült az országból, de elfogták, halálra ítélték és csak a magas összekötései útján nyert kegyelem enyhítette büntetését, melyet hét esztendő kemény fogságban töltött el az aradi várban. Kiszabadulva Aradváros, majd Aradmegye szolgálatába lépett, esztendőnkön át a város főmérnöke volt, majd egészen visszavonulva csak egyetlenegy állást fogadott el: tiszteletbeli elnöke volt az aradi negyvennyolcas honvédegyletnek.

Erős szervezete hosszú ideig ellenállott minden betegségnek. Csak az utóbbi időkben kezdett betegeskedni és vagy egy hét óta mutatkoztak szervezetén a végegyengülés jelei. Neje — *Schenovitz báró* Aradról nősült — szerető gondnal ápolta a nehéz beteget, aki tegnap reggel csendesen elszenderült.

Schenovitz Frigyes élete.

Schenovitz Frigyes báró 1818-ban született Rossnyóban. Apja bajor származású ember volt, aki mindkét fiát, *Frigyest* és annak öccsét is, katonai pályára szánta. Így került *Schenovitz Frigyes* már fiatal korában a bécsi katonai akadémiára. Tanulmányai különös gondot fordított a műszaki tudományokra, melyekben korán igen nagy jártasságot tanusított. Mérnökkari tisztt, majd vezérkari iskolai tanár lett, később pedig mint főhadnagy 1844-ben a császári csapatokkal *Temesvárra* került. *Temesvári* szolgálata alatt gyakran járt *Aradon* is.

Mikor a magyar szabadságharc kiütött, *Schenovitz* a Don Miguel ezrednél szolgált. Kivezényelték a magyar katonák ellen, de ő nem akart honfitársai ellen küzdeni. Meghódította őt is a magyar szabadság eszméje és a szabadságharc elején *Pozsonyban* öccsével együtt elhagyta a császári zászlót s a magyar csapatokhoz pártolt. A tizedik honvédszászlóaljhoz került, melynek hamarosan egyik legvitézebb katonája lett. Csatáiról csatára szállott szombat egykori bajtársaival; rövid idő alatt zászlóalj-

parancsnok, őrnagy, majd alezre-des lett. Végül küzdötte szabadságharcunk sok nevezetes csatáján s a komáromi harcban elvesztette öccsét, akit egy ágyugolyó ölt meg.

Negyvenkilenc nyarán, mikor a magyar csapatok szerencsésül megállták az orosz tulerő előhomályosította, reményvesztetten menekült a szertebomlott táborból. Csakós ruhába volt öltözve és egy legényével igyekezett biztos helyre jutni. Menekülése közben megszállott a szolnoki tisztelecsanél, de legénye, mikor a városban mulatozott, mámoros állapotában *eldrulta* *rejtekhelyet*. Ennek idején elfogták az osztrák katonák és az aradi várba hurcolták. Itt a katonai rögzítő törvényszék, mint árulót és lázadót *kötél általi halálra ítélté*.

Schenovitz báró ekkor régi összekötései elítélésénél kegyelmet kapott s halálbüntetését hét évi nehéz várfogságra változtatták át. Az aradi vár kazamatáiban töltötte ezt a hét esztendő. Fogsága alatt sokféle műszaki munkát végeztettek vele s ő vezette a lovarda építést is.

Mikor a marosmenti várból kiszabadult. Aradon telepedett le. Először magánmérnöki praxist folytatott, majd *Horváth Ádám* polgármestersége alatt városi, később pedig megyei főmérnök lett. Igen szerény, szorgalmas életet élt; mikor érdemelt emlegettek, szerényen szabadozott és még a bárói címet is alig használta a közéletben.

1876-ban megnősült; aradi leányt vett feleségül: *Kamenszky Annát*. Boldog házasságban egyedül fájdalmát az képezte, hogy nem voltak gyermekek.

Egykori bajtársaival gyakran jött össze. A nyolcvanas években, az akkoriban *Vass István* elnöksége alatt álló aradi 48. és 49-es honvédegylet *örökös és tiszteletbeli elnökévé* választotta.

Betegsége és halála.

Mintegy tizenöt év óta teljesen visszavonult a közéletből. Került minden szereplést és nejjével együtt csendesen élt *Zrinyi-utcai* házában. Társaival is mind ritkában találkozott s csak könyvből és újságokból érdeklődött a külvilág iránt. Az utóbbi években gyengélkedni kezdett. Egy héttel ezelőtt annyira beteg lett, hogy azóta fel sem kelt az ágyból. Neje gondos ápolása sem segíthetett már; tegnap reggel nyolc órakor csendesen elhunyt.

Temetése szombat délután, az engesztelő mise pedig hétfőn délelőtt lesz.

Schenovitz Frigyes haláláról neje a következő gyászjelentést adta ki:

Ozv. báró *Schenovitz Frigyesné* szül. *Kamenszky Anna* saját, valamint nagyszámu rokonai és jóbarátai nevében is fájdalomtól megtört szívvel tudatja, a forrón szeretett és felejthetetlen jó férj, *nagybácsi, sógor és rokon*

Schenovitz Frigyes báró,

1848—49. honvéd alezre-des, vezérkari főnök, cs. és kir. nyug. főhadnagy, városi főmérnök

1. év augusztus hó 20-án d. e. 8 órakor, életének 91-ik és boldog házasságuk 32-ik évében rövid szenvedés után történt jobblétre szenderültét.

A boldogult földi maradványai augusztus hó 22-én délután 4 órakor fognak *Zrinyi-utca* 5-ik számu házban a róm. kath. szertartás szerint beszenteltetni és a felső temetőben örök nyugalomra tétetni.

Az engesztelő szent mise a boldogult lelki üdvéért augusztus hó 24-én délelőtt 10 órakor fog a főt. Minorita-

atyák szentegyházában az egek urának bemutatatni.

Áldás emlékére.

Arad, 1908. évi augusztus 20-án.

A negyvennyolcas honvédegylet ezt a gyászjelentést adta:

Az aradi 1848—49-es honvédegylet mély fájdalommal jelenti, hogy örökös tiszteletbeli elnöke

Schenovitz Frigyes ur

1848—49-es honvéd alezre-des,

1908. év augusztus 20-ikán, reggel 8 órakor, a hazáért és szabadságért lángoló életének 91-ik évében csendesen elhunyt.

Földi maradványai folyó hó 22-én délután 4 órakor fognak az örök nyugalomnak átadatni.

Arad, 1908. augusztus 20.

Az aradi 1848—49-es honvédegylet

Aki más helyett bolond.

*

A nagybácsi tanácsa.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 21

Egy aradmegyei család fiatal tagja mult év őzén nősülni készült. A partie nem volt inyére a családnak, mert holmi nagy pénzügyi számilást zavart volna meg, tehát a család a már nem ismeretlen lépésre határozta el magát: a szanatóriumi internálásra. De miután a budapesti szanatóriumok már nem igen hajlandók családi esetek elintézésére, érintkezésbe léptek egy külföldi jónévű, jobban mondva átkozottul rossz nevű intézettel. A fiut családi tanács elé citálták s tekintettel megrongált idegeire, felajánlották a szanatóriumi kezelést, miközben a nagybácsi becsületszavát adta le, hogy pár havi üdülés után, ha még mindig akarja, elveheti a leányt, üsse kő, ásó-kapa se válassza el őket. A fia nem vonakodott, de kikötötte, hogy ha már orvos kíséri el, idegen orvost adjanak melléje, mert ő rettenetesen szégyenlené magát ismerőse előtt. Harmadnapra elindult a fia s az orvos Berlin felé.

A család megnyugodott, küldte havonként a százasokat a szanatóriumba. De az év tavaszán olvassa a család pokoli rémülettel, hogy a fiut kinevezték valahol *Erdélybe* egy vasuti vállathoz pénztárossá. Sürgönyöznek a szanatóriumba: „Lajos mikor szökött meg? Részletes értesítést várunk!”

Jön a válasz: „Nem szökött meg. Dühöng. Törz, ruz, egész nap enni kíván. Távirati értesítésért 40 máriát irunk számlába. *Igazgatóság.*”

Nem volt más mit tenni, a család egy tagja kiutazott a szanatóriumba. Az igazgató nagyot nézett:

— Lajos ur itt van, igen nehéz örült, ha nem kapja a legfinomabb ételeket, egész nap tombol.

S tényleg hallatszott egy vadállati ordítás, tányérok esőrómpölése, s rá pár percre belépett egy elhízott, torzonborz, hatalmas férfi.

— Hé, bolond doktor, a teremtésit kendnek, miféle pezsgőt adatott ma nekem . . .

A család kiküldött tagja borzadva ismerte fel elzüllött nagybátyját, ki *azonos nevet* viselt az internálendő fiuval, de akiről régen levette a család a kezét. Az öreg régen elverte a vagyonát. A fia annak idején ő hozzá sietett tanácsért s az agyafurt öreg hajlandó volt a szerepet átvenni, végre ingyen koszthoz, lakáshoz jutott. A szanatóriumnak pedig igazán mindegy volt, hogy ki jön beléje bolondnak.

A család kijelentette, hogy nem fizet. A szanatórium pedig hivatkozik a szerződésre, mely sze-

rint a család X. Lajos urat addig tartja ott, míg az intézet orvosa gyógyulnak nem tartja, ellenkező esetben fizet 12.000 korona vinkulmot. A beteg pedig azt mondja, hogy ő bolond s évi 2000 forint életjáradékot alul nem is hajlandó többé józan lenni. A fiu pedig valahol az ország határán él boldogan kis feleségével s néha nevetve gondolnak a jó öreg Lajos bácsira, ki az ő kedvükért a család költségén Németországban bolond s izik pezsgőt, eszik finom, betegnek való ludmáj pástétomot, amihez józan korában nem igen jutott.

Izgalmas hajszja az Andrassy-téren.

A szökevény lelece.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 21.

Érdekes jelenet játszódott le ma este 9 órakor az Andrassy-téren, a Központi-szálloda közelében. Valóságos hajszja támadt egy kis fiu után, akit sikerült is elfogni, de azután újból megugrott a ravasz fickó.

Az aradi gyermekmenhelybe néhány év előtt bevitték a rendőrség Szatály Mihály most tizenhárom esztendőes fiut, akit a rendőrök többször elfogtak züllött, csavargó gyerekek társaságában. Az a banda, amelynek Szatály is tagja volt, egyszer megtette azt, hogy a rendőrségi fogház falát kezdte kiásni kívülről, hogy a társait ki szabadíthassák.

A rendőrök azonban még idejekorán észrevették a kis gonosztevők szíványságát és az egész társaságot elfogták. Az elfogás nem ment simán, mert az egyik fickó Rósa Sándornál revolver volt és többször a rendőrökre lőtt, akik közül az egyiket könnyebben megsebesítette. Ezt a vakmerő fickót javítóintézetbe vitték és most is ott van.

A banda többi tagjait, így Szatályt is az aradi gyermekmenhelyre szállították. A kis Szatály onnét legalább háromszor megszökött és mindig a rendőrség úján kellett vissza szállítani.

Ma is szökésben van a javíthatatlan csavargó, akinek a szülei hollétéről semmit se tud a hatóság.

Ma este 9 órakor a menhely egyik tisztviselője fölfedezte a fiut az Andrassy-téren. A Miska gyerek a kávéház publikumát bámulta az uca közepéről. Amint meglátta, hogy a tisztviselő feléje közeledik, futásnak eredt. A hivatalnok intésére a Központi szálló két pincére üldözőbe vette a gyereket. A futás látára a téren lévő közönség is üldözni kezdte a csavargót. Egy pillanat alatt tíz-tizenöt ember eredt utána. Ilyen kiáltásokat lehetett hallani:

— Ott szalad a rétsági rabló egyik fia.

— Ez a gyerek leszurt valakit, el kell fogni!

El is fogták és diadalmas kiáltások között vitték a Központi szálló portás szobájába.

— Vigyázzon erre a fiura, — mondta a menhely tisztviselője a portásnak, — mindjárt értesítem a fogásról a rendőrséget.

Ezzel elment és pár perc múlva két rendőrrel jött vissza. A rendőröknek azonban már nem volt dolguk, mert mire odaértek, a Miska gyerek már megint megszökött, amíg a portás egy pillanatra kiment a szobájából. Most megint keresheti a rendőrség.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

* Az Uránia színház mai műsora a kedélyesség jegyében van összeállítva. Egyik boházat, mulatságos kép követi a másikat és mondhatjuk, a legsziporkázóbb francia boházat sem

mulattatja jobban az ilyen zsánerű irodalmat kedvelő közönséget, mint a mai műsor egyes képei; melyek közül különösen kiemelendő a „Működés e' d' e' d' adás” című végtelenül bájos darab, kitűnő, valóban elsőrendű erők által előadva, „A kis hercegnő” és a „Védekezés a bacillusok ellen” című képek. Magható drámai részletekben bővelkedő kép a „Szerelm és a halál”, „Egy halászlégyény bucsuja”, mely utóbbi nemcsak hatalmas drámai részletekben, hanem gyönyörű természeti tájképekben bővelkedő. Egy érdekes életkép is tarkítja a műsort, hol az apai szigorúságot ellenüjyozza a nagyapa engedékenysége. A mult héten előadott Barcelonai bikaviadaltól teljesen eltérő Sevillai bikaviadalt mutat ma be az Uránia műsora. Aki az Uránia mai jelentését olvassa, láthatja, minő gondnal és figyelemmel állítja össze az igazgatóság a műsort, különös tekintettel a kényes izlésű közönség összes igényeire.

Budapestre jön a király.

Vadászik és ebédet ad a delegátusoknak.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, augusztus 21.

A király születésnapja alkalmából közzöltünk egy kis statisztikát arról, hogy őfelsége a mult esztendőben egy órát sem töltött magyar földön. Az udvar köréből kikerült s alább közölt hiradás szerint a király ebben az évben eljön Magyarországra.

A delegációk Budapesten üléseznek s ekkor fényes ebédeket ad. A veszprémi királygyakorlatokat megelőzőleg is Budapestre rándul, de akkor, úgy mint ezt máskor is megszokta tenni, csak az általános kihallgatások napjain lakja a budai várpalotát. A többi időt a gödöllői kastélyban tölti el.

A nyaralás, mely teljesen helyreállította az uralkodó egészségét, végéhez közeledik s a főudvarmesteri hivatal, — mint Bécsből jelentik, — a következőképp állította össze a korai ősz utazási programját:

A király az eddigi diszpozíciók szerint szeptember 3-ikáig marad nyári tartózkodásra Ischlben és ezután néhány napra Bécsbe megy. Az ezidei tartózkodás Ischlben a királyra igen jó hatással volt. Egészségi állapota tartósan kitűnő. Hangulata a legjobb. A király ez évben is számos vadász-kirándulást tett. Ő felsége szeptember hó első harmadában, előreláthatólag szeptember hatodikán több mint négyheti tartózkodásra Budapestre, illetőleg Gödöllőre érkezik. Szeptember tizedikén Erzsébet királyné halálának tizedik évfordulóján a budai templomban tartandó ünnepies rekviemen jelen lesz. Szeptember tizenötödikén Veszprémbe utazik a nyugat-magyarországi hadgyakorlatokra, amelyek szeptember 16, 17. és 18-án fognak megtartatni. Veszprémbe a püspöki palotában fog lakni és a hadgyakorlatok után visszatér Budapestre, hogy szeptember utolsó napjaiban az osztrák és magyar delegáció tagjait az udvari ebédeknél vendégül lássa. A budapesti tartózkodás előreláthatólag október első napjáig fog kiterjeszkedni, mire őfelsége Bécsbe visszatér. Október közepén a spanyol királyi pár bécsi látogatása van kilátásba helyezve. Hir szerint az uralkodó család fiatal tagjai ő felsége hatvan éves jubileumi alkal-

mából külön hódolatot terveznek, mint a Habsburg ház legelső fejének. Ezen egyedül álló hódolat közvetlenül a 60 éves jubileum napja előtt fog a schönbrunni kastély színházában lefolyni.

Szinésznő vagyok Aradon! . . .

A szélhámos szép asszony.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 21.

Tegnap reggel beállított az ujszentannai községhezára egy szép asszony és nagy ügyességgel azt panaszolta, hogy Kétegyházáról Aradra szóló jegyét ellopták a vasuton és így Ujszentanna állomáson kiszállították a vonatból. Arra kérte az előjáróságot, hogy adjanak neki Temesvárig utiköltséget.

— Kihez van szerencsénk? — kérdezték a szép asszonyt.

— Színésznő vagyok Aradon! — felelte pirulkodva. — Ne kívánják, hogy megmondjam a nevemet, mert úgy is nagyon röstellem ezt az esetet . . .

Az előjáróság diszkrét aral nem is kutatták tovább a színésznő nacionálóját.

— Ha Aradon méltóztatik művészkedni, akkor elég, ha Aradig elsegítjük, nemde?

— Kérem, nekem most nincs senkim Aradon. Azok, akikhez fordulhatnék: az igazgatóm és mások, most Vásárhelyen vannak, tehát Temesvárra kell jutnom, kérem, mert . . .

— Mert?

— Mert ott van . . . ő . . .

A szép nőcske itt megint elpirult, nagyon elpirult, a szentannai urak pedig visszavonultak: hadi tanácsot tartani és végül abban állapodtak meg, hogy csupán 90 fillért utalványoznak a „zavarba jutott művésznő segítségére”. 90 fillérbe kerül ugyanis a vonat (második osztályon) Aradig. Ki is utalványozták az „összeget” és egy fillér hiány nélkül beleszámitották a színésznő bársnyos kacsoiba. A művésznő el is utazott és szerencsésen meg is érkezett Aradra. Itt aztán ki kellett szállnia és „be kellett jönnie a városba”, hogy az Ujszentannán utaravalóul kapott tanácsot aprópénzre váltsa . . .

A Temesvárra szóló jegyhez a hiányzó pénzt Aradon és a közbeeső állomásokon is megszerezheti.

A nőcske tehát elért az első közbeeső állomásra és bár öltő ruháján meg üres ridiküljén kívül semmi ingó-bingója nem volt, Arad egyik legelőkelőbb szállodájában nyitvatartott magának kétszobás lakást. Körülnézett a városban és arra a meggyőződésre jutott, hogy itt „egész szépen meg lehet élni” és úgy akart berendezkedni, hogy egész szépen megélhessen.

Azonban alig jelent meg a korzón, nemcsak a szalmaövegyeknek és korzóarszlánoknak tűnt föl, hanem különösen feltűnt az egyik fiatal, snájdig rendőrtisztviselőnek, aki magányos óráiban közbiztonsággal is foglalkozik. A rendőrtisztviselő alaposan szemügyre vette a szép dámat és úgy találta, hogy az arca nagyon, de nagyon ismerős. Csakhamar vissza is emlékezett reá: a rendőrség albumában kötött ismeretséget a szép hölgyikével. — Ezért aztán — a régi ismeretségre támaszkodva — odasomfordált:

— Jó napot!

— Jó napot!

— Legyen szives, igazolja magát . . .

— De kérem . . . Az istenért . . . Ne csináljon botrányt . . .

A rendőrtisztviselő gavallér ember volt.

— Jó, nem bántom, de még ma el kell utaznia Aradról, még utiköltséget is adek, mert én gyöngéd vagyok a nőekkel szemben.

A gavallér rendbajnok csakugyan bebizonyította a gyöngédségét, mert a hölgyike másnap elutazott és a szállodai számlával sem maradt adós,

Franciaország pénzügyminisztere Budapesten.

*
Látogatás magyar politikusoknál. — Konstantinápolyi emlékek. — Francia tőke Magyarországon. — Magyar járadék a párisi tőzsdén. — Adóreformok.

Cailloux miniszter nyilatkozata.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, augusztus 21.

Cailloux francia pénzügyminiszter, aki néhány napig most Budapesten tartózkodik, egy hírlapíró előtt felette érdekes és a magyar finánciális köröket elsősorban érintő kijelentéseket tett a magyar vállalatoknak francia pénzbefektetésekkel való támogatásáról és a magyar részvényeknek a párisi tőzsdén jegyzéséről. A miniszter látogatása egyébként nem politikai jellegű, erre vall, hogy nejével együtt utazik. Cailloux a magyar fővárosból Bécsbe fog utazni, ahonnan pár nap múlva hazatér Párisba.

A francia pénzügyminiszter látogatásáról budapesti tudósítónk a következőket jelenti:

Cailloux francia pénzügyminiszter nejével együtt ma éjjel a keleti express-vonaton Konstantinápolyból Budapestre érkezett. A pályaudvaron vicomte de Fontenay francia főkonzul fogadta és üdvözölte. A miniszter a Hungária-szállóba hajtatott, ahol három szobából álló lakosztálya van. A francia pénzügyminiszter a déli órákban látogatást tett a miniszterelnöki palotában. Wekerle miniszterelnök fogadta a vendéget, aki nejével együtt azután végighajtatott a főváros főbb utcáin.

A francia főkonzulátus ma este hat órakor a vendégek tiszteletére ebédet adott, amelyre hivatalosak voltak Wekerle Sándor miniszterelnök és neje, Széll Kálmán, Saterényi államtitkár, gróf Szapáry Pál és László, Nemeskürty Kiss Pál és Stern Jacques. Holnap a miniszterelnöki palotában Wekerle miniszterelnök, holnapután a Park-klubban Széll Kálmán ad ebédet a vendégek tiszteletére. A francia pénzügyminiszter és neje három napig maradnak Budapesten és innen Bécsbe utaznak, ahol szintén néhány napot fognak tölteni.

Egy hírlapíró beszélgetést folytatott a francia pénzügyminiszterrel, aki először konstantinápolyi élményeiről beszélt. Nagy lelkedéssel szólt a győzelmes vértelen török forradalomról, azután a pénzügyi viszonyok kerültek szóba. A hírlapíró azt kérdezte, remélhető-e, hogy a francia pénzügy világ érdeklődni fog a magyar pénzügyi piac iránt és hogy a magyar iparvállalatokba pénzt fog fektetni.

A miniszter így válaszolt:

— Tudom, hogy Magyarország fiatal nemzet, amely most minden erejével azon dolgozik, hogy ipart teremtsen magának. A francia kormánynak semmi kifogása nem volna ellene, ha francia tőkések magyar vállalatokba helyeznék el pénzüket és Magyarországon a francia vállalatok fiókokat alapítanának. Ugyis egyre kevesebb hely lesz a világon, ahol a tőke kellemképp gyümölcsöző. Lehet, hogy a francia tőke távol tartotta magát ettől az országtól, de azt hiszem, ennek főoka az

volt, hogy nálunk nem ismerik Magyarországot.

— Reméli-e Excellenciád, hogy ez után a látogatás után a magyar járadékot végre jegyeznék fogják a párisi tőzsdén, — kérdezte a hírlapíró.

— Tudtommal — felelte a miniszter — Párisban a magyar papír dolgában semmi sem változott. A magyar papír távoltartása a francia piactól mindegyik különösebb ok nélkül azért történt, mert nehézségek voltak a kereskedelmi szerződések megkötése közben a francia és magyar kormány között. Nem tudtak meg egyezni a magyar papír jegyzésében. A francia kormány elvből egyáltalán nem ellenzi a magyar járadék jegyzését.

Megkérdezte azután a hírlapíró, hogy az új francia adójavaslat nem fog-e nehézségeket gördíteni a magyar papír forgalma elé.

— Sőt ellenkezőleg, szólt a miniszter. A régi francia adótörvény bizonytalanul intézkedett a külföldi papírok adójáról. Az új törvény a zavart megszünteti. Ugy tudom különben, hogy önöknél is új adótörvényt hoztak javaslatba. Hogy áll ennek az ügye Önöknél?

A hírlapíró így válaszolt:

— Wekerlének nagy többsége van és biztosan meg fogja szavaztatni az adótörvényt, de az ország nincs megelégedve vele.

A miniszter mosolygva mondotta:

— Az országok soha sincsenek megelégedve az adótörvényekkel.

Ezzel a beszélgetés véget ért.

HIREK.

A legnagyobb vasuti karamból.

Egy perc helyett két óra.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 21.

Arról a nagy vasuti szerencsétlenségről, amely az elmúlt szerdán délelőtt történt Budapest közelében Verőce mellett, csak most érkeznek részletek. Szilgyi vizsgálat indult meg annak kiderítésére, mi okozta a katasztrófát. Megállapították, hogy a tehervonat, amely az állomás mellett kisklott, éppen a váltón ment tönkre és oly erővel történt a baleset, hogy a kocsik emeletnyi magasságban torlódtak egymásra, a lokomotív pedig mélyen beleásatta magát a földbe. A váltó állítólag helyesen állott és a kisklás mégis — érthetetlen módon — a váltó mellett történt. Bizonyosat a vizsgálat eddig nem derített ki.

A katasztrófa színhelye szokottanul nagy pusztulás képét mutatja. A sínek úgy pattantak le a pályastről, mintha gyenge drótból készültek volna, a kocsik egymás hegyén-hátán hevernek, tönkre szava, darabolva törve. Igazán csodálatos, hogy ez iszonyu romlásban mindössze egy súlyosabb sebesülés történt, a fűtő, aki csonttörést szenvedett.

A kisklás egyike volt a legnagyobbaknak, ami eddig történt. Erre vall, hogy noha a baleset fővonalon, a budapest—bécsi vonalon történt és bár óriási erővel látták neki a helyreállítás munkájának, két nap alatt csak annyit tudtak elérni, hogy az egyik sínpár megszabadult a roncsoktól. Tegnap este mehetett átszállás nélkül először az első délutáni gyorsvonat Bécs felé, de ez is csak úgy, hogy három óra hosszat vesztegelt Vácott és azután a hevesnyészett sínpáron csigalassúsággal haladt át.

A vonalon a közlekedés igen nehezen történt Rákospalotán másfél óráig várakoztak a

vonatok. Az egy perces tartózkodások ideje órákra nyúlt, úgy, hogy a délutáni vonat utasai végül az esti bécsi vonat utasával együtt várakoztak Budakeszin a tovább haladásra. A vizsgálatot nagy erővel folytatják.

— Időjárás. A meteorológiai intézet jelentése szerint e hó 22-én az időjárás: Száraz, melegebb.

— A Szent-Istvánnapi idegenforgalom Budapestről jelentik: A Szent-Istvánnapi idegenforgalom 19. és 20-án érte el tetőpontját. A rendőrség által összeállított kimutatás szerint aug. 19-én a fővárosba érkezett: a keleti pályaudvaron 29,927, a nyugeli pályaudvaron 32,985, a déli vasuton 6827, augusztus 20-án érkezett a keleti pályaudvaron 38,605, a nyugeli pályaudvaron 38,315, a déli vasuton 7117 ember. Hajón a két napon érkezett 4945, összesen tehát augusztus 19. és 20-án a fővárosba érkezett 158,721 vidéki és külföldi.

— Új vasutak Aradmegyében. A kereskedelmi miniszter Péterffy Antal aradi ügyvédnek az arad—hegyaljai n. é. motoros vasut Pankota állomásából kiindulólag Magyarád, Tornova, Sillingya, Lugozó, Járkos, Kujed és Buttyin községek érintésével Kisiroda községig, valamint Magyarád, Ágris, Aranyág, Drauc, Daud és Tauc községek érintésével Nádas községig vezetendő gőzüzemű helyiérdekű vasutvonalra az előmunkálai engedélyt egy évre megadta; — a „Magyar bánya részvénytársaság Dobsina” cégnek, mint a Meisels és társai cég jogúdjának az aradi és csanádi egyesült vasutak Alváca állomásától a m. kir. államvasutak Zám állomásáig vezetendő 0 70 m.-es keskeny nyomtávú gőzüzemű n. é. vasutvonalra, valamint ezen vonalból Kazanod község határában leendő elágazással a Ponor völgybe mintegy 8 5 km. hosszban és Paraszessal, Paren-Rogulul, Paren-Strimbulur és Izvor völgybe vezetendő szárnyvonalakra nézve a már megadott előmunkálai engedélyt egy évre meghosszabbította.

— Sikeres árverés. Megirtuk, hogy a városi földeket e héten adta bérbe háromnapi árverésen a város gazdasági széke. A számvevőség elkészült az árverési eredmény átszámításával s megtette jelentését a tanácsnak. A jelentésből kitűnik, hogy az idei árverésen tízenháromezerhatszázhuszonnégy koronával több bért kapott a város, mint ezelőtt három esztendővel. Az ezerkétszázharmincnyolc holdnyi területért a bérlők 48,993 koronát fizetnek, míg eddig 35,269 korona folyt be a városi pénztárba bér fejében. Az átlag ár is kedvezően alakult. Most 39 korona 70 fillért fizetnek átlagosan holdankint, míg azelőtt 28 korona 58 fillérért kelt el a földek holdja. Az árverés még nincs befejezve. Egyes parcellák csak szeptemberre kerülnek sorra.

— A fürdőkabin titka. Budapestről jelentik: Tegnapelőtt délelőtt a nyár-utcai fürdőbe egy csinosan öltözött fiatal leány és egy fiatal ember állított be s ott egy kabinba zárkóztak. Kévéssel rá revolverlövésnek hallatszottak ki a szobából, mire a fürdőmester odarohant és feltörte az ajtót. A kabinban a földön hevert vérezve a férfi, a nő kezében pedig még füstölgött a revolvert. A fürdőmester nyomban ápolás alá vette a fiatalembert, akinek balkarja át volt löve, ezalatt pedig a nő észrevétlenül ki-osont és elünt. Nemsokára magához térte a férfi is. Rendbehozta a ruháját és elment készült. Rendőrért megyek, — szólt a fürdőmesterhez és elment, vissza azonban nem jött. A fürdőszemélyzet az esetet jóval később jelentette be a VII. kerületi kapitányságnak, mely

a titokzatos ügyben nyomozást indított. Lásht, hogy véletlen balesetről van szó, de az sincs kizárva, hogy félbemaradt szerelmi dráma az egész. Annjít már sikerült a rendőrségnek megállapítani, hogy a fiatal ember valószínűleg Szadler Károly ügyvédjelölttel azonos, ki a Zsigmond utca 24. szám alatt lakik. A Rókus-kórházban ugyanis tegnap délelőtt egy fiatal-ember jelentésként az ambulancián, akinek a karja volt átlóva, s aki a fenti címet s nevet mondta be.

— Házasságok. Raicu Sebő, a „Viktória” takarékpénztár vezérigazgatójának a leányát, a bájos Hortenziát tegnap vezette oltárhoz az aradi görög keleti templomban Velicsi Romulusz dr. aradi ügyvéd. A polgári házasságkötést az egyházi esketés követte.

Pogány Mórlic budapesti műépítész is tegnap kötött házasságot Szabó Margittal, Szabó Albert és neje Saencsi Lujza szép leányával Aradon.

— Vaddisznó helyett embert lőtt. Párpárdól jelentik: A Bakony erdejéből kitudó vaddisznók már sok kárt okoztak a halárban, s ezért több gazda összebeszélte, hogy éjjel a kukoricásban kiállnak vaddisznó lesre. Simon József az egyik gazda a dombosabb helyre állt, s többiek pedig lejjebb helyezkedtek el. Egyszerre csörtetés hallatszott és a dombon levő Simon a sötétben azt hívén, hogy vaddisznó farka közeledik feléje, a raj irányában célzott és lőtt. A lövés után jajkiáltás hallatszott és az odarohanó gazdák ott találták Barcsa Mihály jómódu fiatal birtokost, akit szíven talált a gyilkos golyó. Barcsa pár pillanat múlva meghalt, egy másik gazda pedig térdén sebesült meg súlyosan. Simon eilen gondatlanságból okozott emberölés miatt eljárást indítottak.

— Kórház-építés Mezőhegyesen. A mezőhegyesi ménesbirtokon emelendő halottas kamrával bíró ragálykórház és melléképületekkel ellátott gyógyszerészlak, laboráns és harangosói lak építésénél vállalati uton biztosítandó 39915 kor. 71 fillérre rugó munkákat a ménesparancsnokság augusztus 24-én bocsátja árlejtésre.

— A Tököllyi téri postaszekrény. Lapunk minapi számában a közönség köréből panaszt közöltünk a miatt, hogy a Tököllyi-tér és környékének lakossága megfelelő postaszekrény hiányában leveleit a főtérre kénytelen hozni. A nagyváradi posta- és távirtda igazgatóságól most erre vonatkozólag a következő megnyugtató sorokat kaptuk:

Az Aradi Közlöny tekintetes szerkesztőségének Arad Bencs lapjának folyó hó 14-én megjelent 186. számában közzölt „Utca postaszekrény nélkül” című cikkben figyeltakra tisztelettel értesítem, hogy Aradon az automata levélszekrények szaporítása iránt tárgyalásokat folytatott a Tököllyi téri postahivatalnál elhelyezett kis levélszekrénynek a kicserélését is a szaporítás esetére terveztem. A szaporítás engedélyezésére a kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur Öngyméltóságának előterjesztést tettem. Addig is azonban, míg a miniszter ur Öngyméltósága az automata levélszekrények szaporítását engedélyezi, intézkedtem, hogy a Tököllyi-téren levő postahivatalnál kifüggesztett kis kúpcos levélszekrény a tartalékkészletből egy automata levélszekrényre cseréltessek ki. Nagyváradi, 1908. augusztus hó 18. Siket Trajan, kir. pos. a távirtda-igazgató.

— Merénylő cigánykaraván. A Nagyszentmiklósi és Ocsanád közötti országhatáron a Csóka pusztán Horrár főle csárdát ma délelőtt egy sereg cigány megtámadta. Dacára a csárdabeliek ellenállásának és a közeli vasútállomás személyzete segítségének, a cigányok merénylőlete már majdnem sikerült, mikor a legválságosabb időben megérkezett a vonat, amelynek

utasa látva a cigányok merénylőletét, a kocsi-ról legráltak és a szorongatott helyzetben levő csárdabeliek segítségére siettek. Erre a cigányok lovaik és szekereik hátrahagyásával megfutottak.

— Autóbusz összeütközés. Ma délelőtt fél tizenkötökör, Tóth Lajos sofőr, a 6-os számú városi autóbusz vezetője a Radnai ut torkolatánál nekibajtott gépkocsijával egy paraszt szekérnek. A szekérben Lump Péter és neje ültek egy másik asszony társaságában. Az összeütközés ereje a kocsi ülőket az utra hajtotta. Sebesülés nem történt.

— Vasúti katasztrófa. Párisból jelentik: Beau közelében egy Párisból Lourdes felé haladó vonat, amelyen sarándokok voltak, összeütközött egy tehervonattal. 15-en megsebesültek, közülük 11-en életveszélyesen. A sebesülteket a beaul kórházba szállították.

— Halál a lovak patái között. Lippárdól jelentik: Temeshidegkut szomszédos községben Scamidt János jómódu gazda loval valamitől megbokrosodtak és örült futásban egyenesen az utcán játszadó gyermekcsoporthoz rohantak. A gyermekek nem tudván oly gyorsan menekülni, többen közülük megsebesültek és az 5 éves Ferch Jánost halálra gázolták a lovak. A vizsgálat megindult, hogy kit terhel a felelősség a szerencsétlenségért.

— Molypusztító és rovarpor legjobb minőségben Vojtek és Welszál Aradon. 191

TANÜGY.

Az új elemi iskolák tanerői.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 21.

Az Aradon szervezett hat új állami elemi iskolához kinevezett tanítókat, illetve tanítónőket a következőképp osztották be:

I. Sarkad-külvárosi (Fűrj utca) hat tanerős iskola. Igazgató: Gyovay Pál. Tanítók illetve tanítónők: Csók Károly, Srumberger Oszkár, Stegena Andor, Keresztény Anna és Hanthó Jolán.

II. Ujtelep külvárosi (Gizella utca) hat tanerős iskola. Igazgató: Nikitscher József. Tanítók illetve tanítónők: Harmath Ferenc, Krümmér Mátyás, Vecsey Gyula, Birthos Ilona és Maresch Róza.

III. Erzsébet külvárosi (Csutora utca) négy tanerős iskola. Igazgató: Boros Kálmán. Tanítók illetve tanítónők: Zima Arthur, Pataky János és Almási Iona.

IV. Gdjkülvárosi három tanerős iskola. Igazgató: Nagy Ignátr. Tanítók: Nádrál György és Gyorgyevits Gyula.

V. Erzsébet külvárosi (Mihály utca) két tanerős iskola. Tanító: Wladár Menyhért, tanítónő Kádas Aranka.

VI. Az aradvárosi egy tanerős tanyai iskolához: Vekov János tanító. Ezen beosztást Vargassy Árpád kir. tanfelügyelő előterjesztésére a közoktatásügyi miniszter állapította meg. E hat új állami elemi iskola közvetlen felettes hatósága az újonnan szervezett aradi állami elemi iskolai gondnokság. A gondnokság a hivatalból tagokon kívül a főispán által kinevezett 12 és Aradvárosi törvényhatósági bizottsága által választott 12 tagból áll. A gondnokság elnöke: Mőlek Lajos dr. Alelnöke: Kovács Vincz b. iskolafelügyelő.

(—) Iskolai beiratások. Az új tanév kezdete előtt az iskolai hatóság közhírré teszi a beiratkozások sorrendjét. Az erről szóló hirdetmény lapunk stombaiti számában jelenik meg. Itt emlíjük meg, hogy az új elemi iskolákban szeptember elejére legalább két tanterem áll majd a tanítás céljaira. Szeptember tizedikén a hat új iskola minden helyisége be lesz rendezve.

(—) Tanügyi kinevezések és kirendelések. A közoktatásügyi miniszter az újszentannai állami kisdévodánál rendszeresített harmadik óvónői állásra Czenger Margit okleveles óvónőt nevezte ki. A közoktatásügyi miniszter Harmat Ferenc nagyhalmágyi állami elemi iskolai tanítónak az aradi újonnan szervezett állami elemi iskolához történt áthelyezése folytán üresedésben levő tanítói állásra Molitoriss Mariska okleveles tanítónőt, aradi lakost nevezte ki. A közoktatásügyi miniszter Gyovay Pál újszentannai állami elemi iskolai tanítónak az aradi állami elemi iskolához történt áthelyezése folytán üresedésbe jött tanítói állomásra Sziló Irén zárvival állami elemi iskolai tanítónőt helyezte át. A közoktatásügyi miniszter Csók Károly mácsfal állami elemi iskolai tanítónak az aradi állami elemi iskolához történt áthelyezése folytán üresedésben lévő állásra Murányi Julla okleveles tanítónőt nevezte ki. A közoktatásügyi miniszter a zarándi állami elemi népiskolánál Nikitscher Józsefnek az aradi állami elemi iskolához történt áthelyezése folytán üresedésben lévő állásra Fábán Teréz ideiglenesen nyugdíjazott felsőszálláspataki állami elemi iskolai tanítónőt rendelte ki szolgálatára.

(—) Iskolaszéki ülés. Aradváros községi iskolaszéke augusztus 24-én, hétfőn délután 4 órakor a városház emeleti kistermében rendes havi ülést tart. A tanácskozás tárgyai:

1. Arad megye kir. tanfelügyelőségének átirata a III. csoportba tartozó négy községi tanítónak az aradi állami elemi iskolához állami rendes tanítókká történt átvételéről. 2. A város tanácsának átirata a 2 százalékos évi rendes nyugdíjilletékek levonása iránt hozott iskolaszéki határozatnak hatályon kívül helyezése s azoknak ezután a polgári év két első hónapjában való befizetése tárgyában. 3. A város közigazgatási bizottságának átirata, Aradon egy kerületi jeleggel bíró önálló szaktanító és gazdasági ismételő iskolának létesítése iránt. 4. Ugyanannak határozata Marinkovics Péter és Pataky Sándor aradi községi tanítók ellen a fegyelmi vizsgálatnak elrendelése tárgyában. 5. Előterjesztés a város területének iskolai körzetekre való beosztása iránt. 6. Javaslat a városi községi elemi fiú és leányiskolatanerőknél az 1908-9-ik iskolai évre mikénti elhelyezése iránt. 7. Az iskolaszéki jövő 1909. évi költségelőirányzatának megállapítása.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Az Aradi Kereskedők Köre augusztus 22-én, szombaton este 9 órakor, a kör helyiségében választmányi ülést tart. A napirendre tűzött tárgyak fontosságára való tekintettel kérem a tisztikar és a választmány tagjait, hogy minél nagyobb számmal jelenjenek meg. Tessedhi Viktor elnök.

(*) Közgyűlés. Az „Aradi Vadászegylet” záró és azt követőleg alakuló közgyűlését folyó évi augusztus hó 26-án délelőtt 11 órakor a városház eszemeleti kistermében tartja meg s erre összes alapító tagjait ez uton hívja meg. Tárgysorozat: Az 1907/908. évi számadásoknak megvisszafizetése, a felelős számadóknak felmentvény megadása. Az egyület vagyonának megállapítása és annak az alapító tagok között szétosztása. Az augusztus 14-iki választmányi ülés határozatának tudomásul vétele. A tisztikar lemondása és az új társulat alkötésére vonatkozólag beérkezett kötelező nyilatkozatok alapján az új tagok számának megállapítása.

Alakuló közgyűlés. Korelnők választása s annak elnöklése alatt az új tisztikarnak és választmányának 6 évre való megválasztása. Az új tagoknak titkos szavazás útján megválasztása. A jövő évi költség irányzatának megállapítása. Intézkedés az alabszabályok módosítása iránt. Intézkedés a tiszteletbeli jegyek kiadása iránt. A vendég hívás jogának körülírása és a vendégjegyekkel való eljárás módjainak megállapítása. Indítvány az iránt, hogy határjegy nélkül még alapító tagoknak sem szabad vadászni. Egyéb indítványok.

(*) Zászlószentelés Világoson. Tegnap, augusztus huszadikán gyönyörű ünnepség folyt le Világos község piactéren. Tegnap szentelte föl a világosi önkéntes tűzoltó testület szép új zászlóját nagy ünnepélyesség között. Az ünnepség délelőtt másfél kezdődött, amely után a nagy számú ünnepelő község a piactéren föllállított díszsátorhoz vonult, ahol a zászlószentelési akatus végbement. A zászlót magas szárnyalású

gyönyörű beszéd kíséretében *Teffert* Ferenc róm. kath. plébános szentelte be és átadta a tüdőző testület elnökének, *Grill* Károlynak. Az ünnepség további során a zászlószöveget vette be a közönség, amelynek sorában ott volt a község egész előkelősége. A zászlóanyai tisztet báró *Bohus* Zigmund is képviselte, báró *Bohus* Lajosné töltötte be. Elnök nagyszámú előkelő közönség részvételével banket volt.

TORVÉNYKEZÉS.

§ Kreutzer István ügye. *Budapestről* jelentik: Kreutzer dr. tipikus alakja volt a fővárosnak. Fénylő életmódot folytatott és később kiderült róla, hogy tömérdek kilonst csalta meg és ezeknek pénzét elcsikkasztotta. A törvényszék ezért nemrégiben három évi fegyházra ítélte el. Ma egy újabb bűnügye foglalkoztatta a vádtanácsot. Kreutzer 15 000 koronát csalt ki Janicsári Iván gyógyszerésztől, akinek ígérte, hogy patkajogot szerez neki. A pénzt elcsikkasztotta. Az ügyész vádirat ellen Wein Ödön dr. védő kifogásokat adott be. A vádtanács azonban Kreutzert vád alá helyezte.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS

= A végrehajtási novella életbelépési ideje. Az *Országos Magyar Kereskedelmi Egyesülés* több vidéki kerülete mindjárt a törvény országgyűlési letárgyalása után mozgalmat indított annak érdekében, hogy a végrehajtási novella minél későbbi időben lépjen életbe, aminek folyományaképpen az egyesülés központja ebben a kérdésben a kormánynál is felszólt. Az O. M. K. E.-nek *Wekerle* Sándor miniszterelnök-höz írt levele beadványa utal arra, hogy az egyesülés már a novella képviselőházi tárgyalását megelőzőleg előterjesztéssel fordult az igazságügyminiszterhez a novellába felveendő megfelelő átmeneti intézkedések ügyében és megállapítja, hogy azok az aggályok, melyeknek az egyesülés az igazságügyminiszternél annak idején kifejezést adott, az azóta történtek tanúsága szerint mindenképpen megokoltaknak bizonyultak. Az átmeneti időnek túlságosan rövidre való szabása és ezenfelül az előírt előzetes bejelentési módokat egy a hitelezők, valamint az adósok körében országgazerte a legnagyobb nyugtalanságot idézte fel s amint immár teljes bizonyossággal előrelátható, súlyos zavaroknak és mérhetetlen károsodásnak lesz a forrása. Az O. M. K. E. kifajti, hogy ezeket a következményeket az adott helyzetben még csak úgy lehetne enyhíteni, ha a végrehajtási törvény novellájának életbelépésétől minél későbbi időben következnie kell. Az egyesülés ennél fogva azt a kérést terjesztette elő, hogy a kormány vegye figyelembe és teljesítse minél nagyobb mértékben a rendkívüli körülmények által mindenképpen megokolt országgazerte megnyilvánuló óhaját, mely a végrehajtási törvény novellájának minél későbbi időpontban való életbelépését kívánja, illetve kérdésekből szükségesnek látszik.

Aradi heti gabonavásár.

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától. —

Arad, augusztus 21.

A földművelésügyi miniszter legutóbbi hivatalos jelentése kedvezőbb adatokat tartalmaz — az idei termést illetőleg — mint az előzőtti. Különösen Arad és környékén az erélyeket jónak jelzi.

Az augusztusi szárazság és az ezt követő hőszéles csapadék nem ártott. A tengeri és a burgonya biztató.

A gabonaüzlet irányzata csendes, még mindig hiányzik a szezonbeli élénkség.

A mal piacon eliköt:

3000 mm. buza 10:50—80

300 mm. rozs 8:50—60

200 mm. árpa 7:10—7:20
150 mm. zab 7:00—7:10
100 mm. tengeri 7:30—40
A gabonaszak 50 kilogrammonként koronában áruendők.

= Uj román pénztézet a megyében *Vulturul mezőgazdasági, ipari és kereskedelmi rt.* (Máriaradna) cég alatt Máriaradna új pénztézet van alakulóban 100,000 korona alapítókéval (2000 drb. 50 korona névértékű részvény.) Az alapítók élén Avramescu László dr. máriaradnai ügyvéd áll. Az alakuló közgyűlési október elsején tartják. Máriaradnán ez a második, a megyében pedig a hatodik román pénztézet lesz, beszámítva a fiókintézeteket is.

Budapesti ár- és értékterjedés.

— Az *Aradi Közlöny* távirati tudósítása. —

Budapest, augusztus 21

Kínálat, vételkedv megfelelő tartott áruk. Amerika $\frac{1}{2}$ -el magasabb.

A. árak 50 kilonként számítva:

	Déli sárlat	2 órai sárlat
Buza áprillatra . . .	11.53—11.54	11.52—11.53
Buza októberre . . .	11.17—11.18	11.15—11.16
Zab októberre . . .	8.09—8.10	8.09—8.10
Ros októberre . . .	9.27—9.28	9.25—9.26
Tengeri majusra . . .	7.10—7.11	7.10—7.11

Zárul 5 órakor:

Utótőzsde üzlettelen.

IDEGENEK ARADON

— Augusztus 21. —

Fehér Kereszt szálloda Holländer Leó utazó Bécs. — Goldsand Miksa utazó Budapest. — Günstlig Samu utazó Alvinc. — Pilát Izsák utazó Lemberg. — Schwarz Salamon utazó Mitrovitz. — Kossak József fényképész Temesvár. — Vállaji Lajos Andor hírlapíró Budapest. — Braun Simon utazó Budapest. — Politzer Zoltán dr. segédorvos Budapest. — Engler Zsigmond utazó Szabadka. — Hermann Miksa utazó Budapest. — Lilienberg Sándor bérlő Budapest. — Kovács Róza magánzó Vinga.

Központi szálloda. Vollearm István ékszerész Románia. — Horváth Jenő utazó Bécs. — Szél István mérnök Orosháza. — Barkura Dezső dr. ügyész Borosjenő. — Frankl Armin utazó Csákovics. — Lengyel Jenő jegyző Apátfalva. — Balogh Imre tisztviselő Miskolc. — Vicenty Ferenc tisztviselő Nagytárkony. — Lieder Károly utazó Bécs.

Vass szálloda. Witkovich Ödön dr. hírlapszerkesztő Pozsony. — Beck Sándor utazó Zombor. — Papp János dr. ügyvéd Brád. — Spielmann József utazó Budapest. — Deutsch Jakab utazó Budapest.

Pannonia szálloda. Klenovits Nándor számvizsgáló Kisjenő. — Stern Miksa hivatalnok Borosjenő. — König József főorvos Temesvár. — Alexy P. tanítónő Nagyszénás. — Krausz Gyula kereskedő és neje Orosháza. — Bernáth Dezső dr. orvos Budapest. — Sebes Béla kereskedő Temesvár. — Batku Dezső joghallgató Pécs. — Rátku Gyula intéző Ocsanád. — Brenner Antal igazgató és neje Mezőkovácsháza. — Somogyi Kálmán birtokos Eszék.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Báró Simonyi-utca I. szám, Szabadságtér mellett.)

Műsor 1908. augusztus hó 22-én, szombaton:

1. Szerelmek és halál. Dráma. — 2. Az életmentő fetisch. Mese. — 3. Műkezelő előadás. Bohózat. — 4. Egy házasság boszúja. Megható dráma. — 5. A kencegő. Mulatságos. — 6. Szigoru apa, engedékeny nagyapa. nétkép. — 7. Pátyolánc. Sines látványos kép. — 8. Védekezés a bacilusok ellen. Bohózat.

Minden előadás alatt katonazenés játszik. — Cukrászok.

Előadások: Este 6 órától 11 óráig.

Az előadásokra bármikor be lehet menni.

Helyárak: I. hely 1 korona, II. hely 80 fillér, III. hely 60 fillér, IV. hely 40 fillér és V. hely 20 fillér.

NYILTTER.

Eladó Gőzmalom Aradon.

Erzsébetvárosi gőzmalomunkat eladni szándékozunk, komoly vevőknek bővebb felvilágosítással szolgálunk.

Solymos testvérek
Arad, Kölcsey utca 6--7.

Értesítés!

Értesitem a nagyérdemű közönséget, hogy a Deák Ferenc-utcában levő Vas-szálloda utcai üzlet-helyiségében

„Kis sörcsarnok“
elnevezés alatt

bor- és sörcsarnokot nyitottam ahol egy pohár valódi Dreher köbányai sör 8 krajcárért, egy korsó pedig 12 krajcárért kapható. Kitűnő saját termésű hegyaljai bor 40 kr. Zóna reggeli kenyérral 10 kr.

Szíves pártfogást kér kész szolgálattal

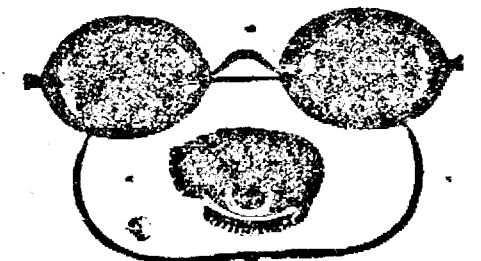
2008
Haas Albert.

Elsőrendű látsszerész üzlet.

DICK SAMU

6 órák és látsszerész

Arad, Andrassy-tér és Waltzer János-utca sarkán

Élő és javít mindennemű órákat két évi jótállás mellett a legolcsóbb áron. Raktáron tart mindennemű sárhál látsszeréket a legkülönbözőbb kiállításban, legfinomabb logozott, orrcsipesz és szemüvegek arany, ezüst, nickel és tekerős-béka csont keretekben, legjobb üvegekkel.

• Nagy raktár sűrűségi fokmérőkben, bor, must és szesz részére, továbbá mindenféle hémárók, mindennemű kivitelben.

Szemüvegek és orrcsipeszek orvosi rendellet szerint azonnal készíttetnek.

Rövid ideig **maradék elárúsítás** **Leichner és Fleischer**
Arad, Szabadság-tér 17. SZ. 701
a posztógyári raktárban **Fiuk részére igen ajánlatos**

BUZIÁSI PHÖNIX
ÁSVÁNYVIZ

Kitűnő hatásu vese- és hólyagbajoknál.
Szénsavdus, kellemes, savanykás ízű, vasmentesített,
rendkívül üdítő asztali víz.
Üdit, gyógyít! 5891 Orvosilag ajánlva.
Ivógyógmódra használva, vese- és hólyagbajoknál, a vesemé-
dence idült hurutjainál, huykó- és fővényképződésnél, a lég-
utak és a kiválasztó szervek hurutos bántalmainál kitűnő hatá-
sának bizonyult. — Prospektust kívánatra küld a ferráskezelőség:
Muschong buzai gyógyfürdő Igazgatósága Buziásfürdön

Sertéshizlaló
öt kis hold szántófölddel
Zimándujfalun
azonnal eladó.
Baum Ferenc,
Püspökladány. 2800

Könyvkötészetünkben
egy ügyes fiu
tanulónak
fizetéssel
felvétetik.
Bővebbet a kiadóhivatalban.

Iskola beiratási hirdetés.

Arad szab. kir. város területén levő állami elemi, — valamint Arad szab. kir. város összes községi elemi és polgári fiu- s leányis-
koláinak osztályaiba, nemkülönb női ipariskolába a rendes tanulók
szabályszerű felvétele az 1908-9-ik iskolai évre az iskolaszék határo-
zata alapján f. hó szeptember 1., 2. és 4. napján eszközöltetik, ugyan-
azon napok délutánjain pedig a felvételi- és javító, valamint a ma-
gánvizsgálatok tartatnak meg.

Ezek nyomán a rendes iskoláztatás szempontjából felhivatnak
mindazon szülők és gyámok, kiknek 6-12 éves, tehát a mindennapi
iskolába kötelezett gyermekük van, hogy azokat, de különösen az
elemi iskolák alsóbb osztályaiba beadandó gyermeküket a kitűzött há-
rom napon, vagy legfellebb az iskolai év megkezdésének első hetében
annál is inkább pontosan beirassák a lakásukhoz közelebb fekvő is-
kolába, mivel a később vagy egyáltalán nem jelentkezők az újabban
kiadott miniszteri rendelet értelmében a f. évi szeptember hó 17-étől
23 áig bezárólag eszkozlendő összeírás alkalmával meg fognak intetni
s amennyiben ez után sem iratnák be gyermeküket vagy gyámoltju-
kat, nyomban az előirt pénzbírsággal fognak sújtatni. Megjegyezzük
továbbá, hogy a szülőknek és gyámoknak szabadságukban áll gyer-
mekeiket a háznál, vagy bármely jellegű iskolánál taníttatni, az eset-
ben azonban kötelesek erről az iskolaszéknek bizonyítványt előmutatni.

Az egész évi tandij az elemi fiu- és leányiskola I-IV-ik osztá-
lyaiban a helybeliekért 12 korona, a vidékiekért 24 korona, mely
összegnek fele a beiratás alkalmával azonnal, a másik fele pedig az
iskolai év második szakában, február hó első napjaiban fizetendő. A
polgári leányiskolában a francia nyelvi oktatásért külön 12 korona
tandij jár, mely szintén félevenként 6 koronával fizetendő.

A tandijon kívül fizetendő még a nyugdíj hozzájárulási díj cí-
men minden gyermek után 30 fillér, könyv- és szertárdijban az elemi
iskolánál 40 fillér, a polgári iskolánál 1 korona.

Azon helybeli szegénysorsu szülők vagy gyámok, kik gyerme-
keik, vagy gyámoltjaik részére tandijméréséklést vagy elengedést el-
nyerni óhajtanak, ennek elnyerése végett f. évi augusztus hó 24-étől
szeptember hó 1-éig a belvárosi kapitányi hivatalnál, a Poltura, Sága
és Gáj külvárosokban, valamint a tanyákon lakó lakosok pedig a gáji
kapitányi hivatalnál jelentkezhetnek, mely alkalommal kivehetik egy-
ben az anyakönyvvezetőknél azon életkorigazolványt is, amelyet az első
osztályba kerülő gyermekeik hat éves korának igazolására a felvétel
alkalmával felmutatni kötelesek. A hat évet még be nem töltött gyer-
mekek egyáltalán nem vétetnek fel.

Arad, 1908. augusztus hó 14-én. **Varjassy Lajos** s. k.
polgármester.

Uj üzlet!

Szabott árák!

Uj üzlet!

Lányi Marcell

cipőkülönlegességi raktára,

a világhírű „Kobrak“ cipőgyár gyártmányainak egyedélárusítója

Arad, Atzél Péter-utca 1. sz.

Ajánlja

férfi-, női- és gyermekcipő-különlegességekkel

dusan felszerelt raktárát.

Idényszerű cipőkülönlegességek állandóan és minden kivitelben raktáron vannak.

Vidéki megrendelések a legpontosabban lesznek szállitva. 967

Uj üzlet!

Szabott árák!

Uj üzlet!

APRÓ HIRDETÉSEK.

Akinek

ismerettség híján

szaktársra,
kevelőre,
életrésztőre,
tanulmányra,
segédre,
ispánra,
gazdatisztára,
kulcsárra,
vácszellőre,
varietéze.

kulcsárra,
gazdasszonyra
szakácsnőre,
szobaleányra,
házi- vagy
irodaszolgára,
pénzbeszedőre
házmesterre,
stb.-re
van szüksége.

Aki

bérbeadni kíván

szobákat,
házat,
vadászterü-
letet,

kocsit,
lovat,
halászatot,
telket,

Aki

eladni kíván

szőrt,
kengurát,
csert,
szimbócsót,
szőnyeg,

üzletet,
műhelyt,
lakást stb.;
vagy

Aki

kiegészítést vételez vagy bérbevételez az ősi
lából keresi;

Aki

valamely állást betölteni kíván: legbizto-
sabbban értesít, ha az

ARADI KÖZLÖNY

Kis hirdetés

rovatait használja.

Fiatal ember,

jó írással, lehetőleg olyan, aki iro-
dában már alkalmazva volt, mi-
előbbi belépésre kerestetik; aján-
latok „Szorgalmas” jelige alatt e
lap kiadóhivatalába intézendők.
2797

Kiadó

egy három szobás lakás novem-
ber 1-re, esetleg hamarabb. Ugyan-
ott egy üzletberendezés eladó. Cim
Edelspacher-utca 6/a. szám. 2795

Vidéki

fogyasztási szövetkezet keres keres-
kedő segédet románul is beszélők
előnyben részesülnek. Cim a kia-
dóban. 2776

Gyors- és gépirásban

jártas intelligens urak kerestetnek.
Ajánlatok a kiadó útján továbbit-
tatnak, „Gyors, de biztos jeligével.

Intelligens magános urinő

jó családból való gyermekeket tel-
jes ellátásra elfogad. Szigorú házi
fegyelem és kitűnő ellátás bizto-
sítva. Czim: Özv. Kohut Jakabné,
Bercsényi Miklós-utca 7. 2726

Ponnyló

szép, erős, megvételre kerestetik.
Cim a kiadóhivatalba. 2786

Intelligens

iskolás leánykák, ur
családnál teljes ellátás-
ra elfogadtatnak. A ház-
nál zongorahasználat is
Cim a kiadóban.

Könyvelő,

aki a kettős könyvvitelben töké-
letesen jártas, jó fizetéssel, dél-
utáni foglalkozásra kerestetik;
csakis hosszabb gyakorlattal bíró
és komoly urak adják be ajánla-
taikat „Nagykereskedő” jelige alatt
e lap kiadóhivatalába. 2782

Egy jóforgalmu üzlet

és korcsma, házzal román község-
ben, biztos egzisztencia, betegség
miatt kedvező lefizetési feltételek
mellett eladó. Cim: Messer Simon,
Branyest u. p. Facset. 2756

Kerestetik azonnali belépésre

egy gyakorlott ügyes **hirdetés**
szerező nemcsak jutalék hanem
fix fizetéssel is. Cim a kiadóban.

Az aradi turista egyesület

Arad-Hegyaljai uthálózatának tér-
képe. Automobilosok, kerékpáro-
sok és turisták használatára 50
fillér leszállított áron kapható
Ingusz I és Fia könyvkereskedésé-
ben Aradon. Telefon 517. 210

Farbenfabrik vorm. Friedr. Bayer
& Co., Elberfeld.

Az

influenca-lábbadozás

alkalmával a

hurutok mellőzésére,

namkülönbben egyidejűleg az

összérzet erősítésére

és az

étvágy fokozására

elismert szakkerü összeállításá-
nál fogva rendkívül alkalmas a

GUAJACOSE.

Eredeti üvegek ára 4 korona az
— összes gyógyszerárakban —

Lähne-féle

tan- és nevelőintézet

SOPRON.

Fennáll 55 év óta.

Teljes VIII. oszt. nyilvánossági
joggal bíró főgimnáziummal, elemi
iskolával és IV. oszt. reáliskolával.

Allamérvényes bizonyítványo-
kat állít ki és érettségi joggal bír.

Egyéni nevelés és tanítás. Gon-
dos felügyelet. Önállóságra és ön-
tevékenységre való szoktatás. Ide-
gen nyelvek és sport gyakorlása.
Minden felvilágosítással szívesen
szolgál az

2634

igazgatóság.

Ügyes férfi
hasznosított foglalkozáshoz járhat
ha világhírű takarmánymesztőket
és trágyáinkat gardáknak és vi-
szontelárusítóknak eladja. Alkal-
mas mellékkeresetnek is
D. HARDUNG és TÁRSA vegyé-
szeti gyára, Aussig-Schönbrunn.
Levelezés német. 5789

Telefon 688.

FISCHER ÁRMIN

szobafestő és mázó
Vörösmarthy-utca 3.

A legegyszerűbbtől a legdiszesebb
kivitelig elvállal munkákat ugy-
helyben, mint vidéken. 1905

MOLL-FÉLE SOS-BORSZESZ

A MOLL A-féle Seidlitz-perok tartós gyógyhatása legmakacsabb gyomor-
bajok, testi bántalmak, gyomorgörcs és gyomorfőv, rögzített székrekedé-
s, máj bántalmak, vértelenség, aranyér és a legkülönbözőbb női betegségek ellen
a jeles háziszser, mely évtizedek óta mindig nagyobb elterjedést szerzett. — Ára egy
lepecsételt eredeti doboznak 3 korona. — Hamisítások törvényileg fenyítettnek.

MOLL-FÉLE SEIDLITZ-POR.

Moll“ feliratu ónozáttal elzárva van. A Moll-féle sóborszesz no-
vezetesen mint lázjalomcsillapító bedörzsölési szer, köszvény,
csusz és a meghűlés egyéb következményeinél legismertesebb nep-
szer. — Egy ónozott eredeti üveg ára 1 kor. 90 fill.

MOLL-féle gyermekszappan.

Legfinomabb, egészen új rendszer szerint előállított gyermek és hölgyiszappan gyer-
mek és felnőttek okszerű bőrápolása. Egy darab ára 40 fill. 5 darab kor. 1.80 fill.
Minden darab gyermekszappan a MOLL-védjeggyel van ellátva. — Főszéküldés:

MOLL A gyógyszerész, cs. és kir. udvari szállító által.

Bécs, I., Tuchlauben 9. sz.

5941

Vidéki megrendelések naponta postautánvét mellett teljesítettnek.
A raktárakban tessék határozottan MOLL A. aláírásával és védjeggyel ellátott ke-
szítményeket kérni. Aradon kapható: FÖLDES KELEMEN és HAJÓS ÁRPAD
gyógyszertárában.

Sényeges árleszállítás

fehérnemű, vászon, chiffon és asztalneműeknél.

Megjegyezzük, hogy nem holmi kétes minőségű, hanem
elsőrendű általunk garantált jó áru kerül olcsó eladásra.

Fentiekben kívül:

Czérna vászon maradékok

méterenkint 70—80 kr.,
egész vékony 90 kr.-ért.
80% megtakarítás.

Chiffon és mada- polan maradékok

8 mt.-től 6 mtrig darabokban
27 és 32 krajcár méter
Kiváló jó minőségűek.

3000 méter

egyféle egész finom ba-
tisztt chiffon 60 kr. he-
lyett 45 krajcár.

Ritka alkalmi vételi!

Pamut vászon maradékok

erős szálú 80 krajc., kö-
zép szálú, minden fehér-
neműre alkalmasak, 82
krajcár métere.

Fenti maradékok igen
alkalmasak

Internátus

kelengye összeállítására.

Intézeti kelengye leány
és fiuk részére

készen raktáron vannak
vagy előnyös áron ké-
szíttetni vállaljuk.

Rosenblüh H. és Társa

divatáruház.

391